

محمد صدیق پسری

سرکشی غالی

300

سروغالی

(دلتور کیسو مجموعه)

محمد صدیق پسری

۱۳۶۸ هـ ، ش

د کتاب نوم :	سره غالی
لیکوال :	محمد صدیق "پسر لے"
د چاپ نېټه :	لړم ، ۱۳۶۸
د چاپ شمېر :	د ازاد افغانستان د لیکوالو
خپرونکي :	ټولنه (وفا)
خطا :	نور الحبيب "نثار"

تړون

د افغانستان د ازادۍ د لارې د مظلوم شهيد ، عالم
فاضل ، شاعر ، ليکوال ، فيلسوف او د ادب مایه ناکز
مرحوم سيد بهاؤ الدين مجروح له 'د رانځه نامه' سره .

د "سرې غالی" پرځنډو

د افغانستان د اسلامي - ملي مقاومت او جهاد په سپېڅلو مشرانو او مبارزو کې د ستر د گرو شيښود اتلولۍ ترڅنگ د قلمي، فرهنگي او ادبي جهاد او مقاومت وياړلې شيدې هم د هېرولو وړه دي. د جهاد په دغه اړخ کې که يوازې د خوتنو نومونه د مخکښانو په عنوان اخېستل کېږي نو بې له شکته چې ښاغلی محمد صديق پسرلی به په لومړي کتار کې له لومړنيو مخکښانو څخه وي.

د نورو غميزې (تراژيدۍ) او د روسۍ يرغل په وړاندې د ادبي او قلمي جهاد دغه نوميالي شاعر او ليکوال له هماغه پيل څخه خپل ټول ژوند، او د ژوند هره لحظه دې مقدسې مبارزې ته وروپېژنله. په پيلافه کې يې د مقاومت د شاعرۍ هڅه کېدې، د "سپېدو" له لارې يې د فرهنگي جهاد زمينې پراخې کړې، په لنډو کيسو کې يې د اسلام او وطن د مجاهدينو د تېرمانيو تاريخي حکاړنمې په هنري - داستاني بڼه ثبت کړې او دغه راز يې په دې بېلابېلو برخو کې داستاني وېر هلې ځلې ترسره کړې.

"سره غالی" د ښاغلي محمد صديق پسرلي د لنډو کيسو دوهمه مجموعه

ده چې دا دی د آزاد افغانستان د ليکوالو د ټولنې (وفا) له خوا خپرېږي. تر دې مجموعې د مخه دهغه د کيسو مجموعه د "داسې هم وو" تر سرليک لاندې په ۱۳۶۴ هـ ش کال کې د "سپېدې" له خوا په (۱۵۵) مخونو کې چاپ شوې ده. په ياده شوې داستاني مجموعه کې د ليکوال (۱۳) لنډې کيسې راغلې دي.

په دغه دوهمه مجموعه "سرو غلې" کې د بناغلي ليکوال (۱۴) لنډې کيسې راټولې شوې دي. دغه کيسې د افغانستان د جهادي ادب د يوې ارزښتناکې ولسي پانگې په توگه نه يوازې دا چې په اوسنيو حساسو شيبو کې زياتې ضروري دي بلکې د سبانسلونو ته به هم د جهاد د بېلابېلو برخو حالاتو او سرښندنو ډېرې رښتينې داستاني نمونې ورسوي.

په دغو کيسو کې په اوسنيو حساسو تاريخي حالاتو کې د جهاد د تاريخي کارنامو او د پرديو پرغلگرو او د هغو د لاس پوځو د ناکوټو د هنري داستاني ثبت ترڅنگ د افغانستان د خلکو د رواني او اجتماعي اړخونو انعکاس هم په پراخه توگه را ترسترگو کېږي.

دغه لنډې کيسې به د افغانستان د جهاد د ادبياتو په تاريخي بهير کې خپل ځانگړی ځای ولري. که د خزان د اوسنيو لرو څادر د هېواد له ادبي فضا څخه ټولېږي، نو به يې همداسې پسرلي سرودونه او داستانونه په بهارونو بدلوي.

په درنښت

د آزاد افغانستان د ليکوالو ټولنه (وفا)

فهرست

۵	د سرخېږې
۸	لومړې خوږې . . . . .
۱۶	اختیار د ملا بختیار . . . . .
۲۶	...خود کمونستانو حساب پیل د ښه ! . . . . .
۳۱	خلیفه مراد . . . . .
۴۶	سړه غاښی . . . . .
۵۶	د عزت او آبرو دوو ډولونه . . . . .
۶۴	د صدر مېله . . . . .
۷۷	...چې چاته به یې دېروله ؟ . . . . .
۸۷	د زېږد رنځور . . . . .
۹۴	د خدای د لارې سره . . . . .
۱۰۱	تناکې . . . . .
۱۰۸	وږه بنایپرې . . . . .
۱۱۸	اپرچونست . . . . .
۱۲۴	د تاریخ کنده . . . . .

1871

Jan 1	1871	1871
Jan 2	1871	1871
Jan 3	1871	1871
Jan 4	1871	1871
Jan 5	1871	1871
Jan 6	1871	1871
Jan 7	1871	1871
Jan 8	1871	1871
Jan 9	1871	1871
Jan 10	1871	1871
Jan 11	1871	1871
Jan 12	1871	1871
Jan 13	1871	1871
Jan 14	1871	1871
Jan 15	1871	1871
Jan 16	1871	1871
Jan 17	1871	1871
Jan 18	1871	1871
Jan 19	1871	1871
Jan 20	1871	1871
Jan 21	1871	1871
Jan 22	1871	1871
Jan 23	1871	1871
Jan 24	1871	1871
Jan 25	1871	1871
Jan 26	1871	1871
Jan 27	1871	1871
Jan 28	1871	1871
Jan 29	1871	1871
Jan 30	1871	1871
Jan 31	1871	1871

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ط

د سرخبري

وېرو د زما او خوږ لوستونکيو !!

دا کيسې چې په دې مجموعه کېنې لولئ زما د عمر د مختلفو دورو له تجاربو زېږېدلی دی. په ځېنو کېنې د افغانستان د اوسني فاجعي څه نيمگړي انځورونه درنکارېدې شي او ځېنې يې بيا جهادي داستانونه نه دی خود افغانانو له ستري ژوند سره به يې هرو مرو څه اړخ لگېږي.

دا مجموعه زما د لنډو داستانونو دويمه برخه ده. لومړنۍ مجموعه مې د "داسې هم وو" په نامه خپره شوې وه چې په هغې کېنې هم څه اوسنۍ کيسې راغونډې کړې وې څه پخوانۍ. درې يې مجموعه ته مې هم په دغه دستور افسانې پرې ايښې دي. دا کار ما د دې لپاره کړې د مې چې پوځو مې زړه غوښتل چې دخپل ژوند د هر وخت تاثيرات مې په هره مجموعه کېنې راغلي وي، بله دا چې له يوې زمانې له يوې پېښې يا يوې اېکولې که هرڅومره له مختلفو زاويو عکاسي وکړو بيا به هم هغه يوه کيسه وي او هغه يوه صحفه؛ د لوستونکيو لپاره طبعاً ستونزمنه نکې

وی .

دا چي دا افساني يالندې کيسې به کاميابي وي که نه، د نقادانو کار دے ، زه ليکونکي يم نقاد نه يم ، بلکې که وایم چي نقاد هم په پردي اثر ښه نقد کولې شي بېخايه خبره به نه وي ؛ ځکه چي خپل عيب د وليو منځ دے او پر دے عيب د کلي منځ .

يوه ورځ په يوې تنقيدې غونډه کښې نه پوهېږم له محترمو نقادانو چا وويل : "افسانه د نثر غزل ده" . دا خبره مې په زړه کښېناسته واقعاً چي منوره غزل ده . لکه څرنگه چي غزل ډېر ويونکي ، ډېر اوږدېږي او ډېر نقادان لري دغه شان افسانه هم ده ؛ هر ليکونکي هغه کوي چي افلايو شو افساني ويکي او هر لوستونکي په مجلو او جرايدو کښې افسانه ډېره په شوق لولي او هر د نظر خاوند تر نورو نثرونو په لنډه کيسه ژر خپل نظر ښکاروي ؛ بل ورته والې يې دا هم دے چي افسانه هم د غزل غونډې ډېره لږ کاميابېدے شي . لکه څرنگه چي له لس گونو زرو غزلو تر اوسه پورې ايله په سلگونو غزلې کاميابې گڼل کېدے شي دغه شان افسانه هم ده ؛ دا تر اوسه په سلگونو ليکلې شوې او خپرې شوې افسانې چي د زمانې له غلبېله وړي خدای خبر دے چي له دې جملې به خو افساني پاتېږي ؟

نونه پوهېږم چي زمانه افسانو به هم کومه يوه پاتې شي که څرنگه ؟ په هر حال ماله ضايع کېدلو وژغورلې ، دا ځکه چي په دغو کيسو کښې زمانه تجربې ، زمانه درک ، زمانه احساس او بلکې زمانه د ژوند ښوونې او ترخې لمخې ځان ښکاروي .

په پای کښې د ازاد افغانستان د لیکوالو د ټولنې ته ډېر مشکوریږم چې زما دا
خو افسانې یې له ورکېدلو وژغورلې او د چاپ تکلیف او مصرف یې په ځان
وکاله .

نور به د محترم لوستونکیو وخت نه نیسم ؛ په دناوی .

محمد صدیق پسرلی

الو پرېکړه کول

خوښې هم لکه غم په سرې خوب ودروی ؛ درسته شپه يې د تېرې ورځې د بری په خبرو رومنه تېره کړې وه . خصوصاً مومن خان بېخي په جامو کښې نه ځاییده ، چې هرځل به يې خپل کلاشکوف په لاس کښې واړاوه ، بیا به يې له سره د تېرې ورځې کیسه راواخېستله چې څرنگه يې په تش لاس د دښمن له مات شوی لښکر څخه ولجه کړ !

مومن خان د جهاد ډېر شوقی ؤ ، داڅومياشتې له مجاهدينو سره په تش لاس ملگره ؤ ؛ سرگروپ به ورته ويل چې که داځل خداى فاتح راپه برخه کړه او وسله په لاس راغله يوښه ټوپک به درکوم ، خوته يې تر هغه وخته په استعمال ځان پوه کړه .

مومن خان له خپلو ملگريو د مختلفو وسلو د استعمال طريقې زده کړې وې ، خو کلاشکوف يې ځکه ډېر خوښ ؤ چې نجبې ته يې ضرورت نه ؤ ؛ ده کله هم نجبې نه وې وېشتلې ، د ضربې فير يې خوښیده . مومن خان به په قرارگاه کښې د مجاهدينو خدمت کاوه ، چې مجاهدين به د کومې حملې په نېټه ووتل د ښه به يې پرېښود ، په

دۀ به د تش لاس له امله تر مېړو وروسته کيدل او د دوی بری ته
د ويا کول د پېر سخت تېریدل ، په کرانه به يې وخت اړاوه ، چې کله به
يې ملگری په خیر او بریالی راوگرځيدل او هر یوه به د خپلو کارنامو
کيسې کولې ، دۀ به د حقارت احساس کاوه او د شرم خوږې به پرې
راماڼې شوې ، چې کله به د دوی د پاسه د غليم الوتکې تېریدې ، دۀ به
پې اختياره نارې کړې :

— غورېږئ غورېږئ !! غورید ے شئ ! ښه پوهېږئ چې بله
وسله نه لرم او د مچلوغزې دېره مې نه دررسېږي ؛ ارمان چې
د تورو د نېزو جنگ و ے او ارمان چې د مچلوغزې کاکۍ
دررسید ے . . . . .

تېره وړج چې بیا ملگری د غليم د کاروان مخې ته ووتل دۀ ته سړک
ويلی وو چې ځای وساته ؛ خو دۀ داخل په ټينګه پتېلې وه چې
”يامر يامور، يا جګ په غوايي سپور“ له شا ورپسې روان شو
جېبونه يې له تيريو ډک کړي او مچلوغزه يې تياره په لاس کښې
نيولې وه . چې جنگ ولگيد دۀ هم ځان د يوه زلرۀ دېوال شاته
رسولې و کوم چې د کاروان په پنځوس شپېته مترۍ کښې ولاړ
وه ، څه شيبه وروسته چې دوه درې ټېنکونه او څو ترکونه ووتل
کاروان په شا وتمبیده او د روسانو مړي په ميدان پاته شول ؛ په
دې فرصت کښې يوه روسی عسکر چې دۀ ته يې نژدې موږچه نيولې
وه پخپلو ملګريو پسې منډه واخېستله ، موښ ځان مچلوغزه تر
سرتاوکړه او د الله اکبر له نارې سره يې تېره دهغه روسی

په خوا وروښغوله ، اتفاقاً تيرې د روسی په ختې ولکیده او پرمخ ولويد ؛ مومن خان هم فوراً ورسېده کړه ، چې په يوه غټ کاني يې پر سر وويشته ، کلاشنکوف يې ترې گوټو ته کړ .

د مومن خان د خوشاليو اندازه نه لکیده ، هم يې د زړه مراد (کلاشنکوف) موندلې ؤ ، هم يې توره کړې وه او د چا احسان نه و ورباندې ؛ ځکه يې هغه شپه تر هريوه ډېر خندل او د سخت ساعت خوږې خبرې يې بيا بيا کولې .

سهار چې د لمر شغلو د تيارې تور پلو د نړۍ له مخه پورته کړ مجاهديتو ته ښکاره شوه چې په شپه شپه کښې د سرو لښکرو له خوا محاصره شوی دی . قوماندان درسته لارښونه وکړه چې يو له بله لرې موږچه ونيسي او تر وږه وږه دې يې ضرورته ډزې هم نه کوي خو وکولې شو چې تربيا ماښامه ځانونه وساتو ؛ مومن ته يې په خاص طور وويل چې هلکه يې احتياطي مه کوه !

څه شيبه وروسته قراڼگاه له محکمې اوله فضا تر سختو ډزو لاندې ونيوله شوه ، دوی که له يوې خوا له الوتکو ډېره سترکه کوله خوله بله پلوه يې تر ډېره حده په گټه هم تماميدې ؛ ځکه د دوی موقعيت داسې ځای ؤ چې بمونه به پرې ووريډل ډېر کاني به يې لاندې ورغول چې د هغو له وېرې به د محاصرې ټنکه شوې کړې بېرته اړته شوه ؛ دوی صرف ځانونه ساتل .

ورځ په ډزو و ډزو تېره شوه ، د ډېرو لرغونو زمانو راهيسته په ځای ناستې تيرې د غره له غېږې جلا شوې ، لاندې گرېځونو او

لمنوته ورغښتې خو يو روسی هم په دې موفق نه شو چې د
عقابانو ځای ته وروځي . مجاهدین هر یو پخپل مورچل کښې لکه
له غره سره نښتې پرشه ارام پراته وو . د شپې په تیاره کښې چې
الوتکې پخپلو لري او نژدې میدانونو کښې کښېناستی روسانو هم له
د زولاس واخېست ؛ په غره کښې چوپه چوپیا خوره شوه تا به ول چې
هیڅ هم نه وو پېښ شوی .

سرگروپ خپل ملگری یو یو راټول کړل چې مشوره وکړي ، درست
ملگری روغ جوړ وو ، صرف مومن خان په پښه زخمی ؤ ، خو چې
ښه یې ورته وکتل بلا وه برکت یې نه ؤ ، په پسته کښې لگیدلې و
پښه یې وروترله چې نوره وینه ضایع نه کړي ؛ خو البته نه طبی
وسایل موجود وو نه فنی شخص ، په هغه عادی توکمه لکه خرکه
چې نور کلیوال علاج کوی .

سرگروپ خپلو ملگریوته وویل :

— نن مو ولیدل چې ډېر پوځ تر مونږ تاسو راگرځیدلې دے ، سبانه
ممکن دا قوه نوره هم تقویه شی ، په لویه تنده او لږ وسایلو
به تر کله مقابله وکړئ شو ؟ . . . اوس لاشپه ده د تیاري تر پلو
لاندې که ځانونه وباسو ایستلی به مو وی که نه د ورځې په مخه
هیڅ امکان نشته .

یوه مجاهد ورته وویل :

— که په شپه کښې مونږ نه و ښکارېږو دوی هم نه شولیدلې

نو د ورځې او شپې توپیر به څه وی ؟!

قوماندان وويل :

- داريتيا واي، خود ورڃي ڇي ما له نسبتاً لوڻ ڄاڻه څار
ڪاوه دومره راته معلومه شوه ڇي له دريو خواو محاصره يو، صرف
د غره خواراته خلاصه ده ؛ ڪه مون به غره ورڪ شو، ممڪن به غره
واورو .

بل مجاهد وويل :

- مون به داسي ڄاڻ ڪئي واقع يو ڇي غره ته ختل هم لويه نه ده
په ڀڃو ڪرونو به ڇرنگه ورڃي ٿو ، هغه هم په ٿڌي تروبي
ڪشي ؟ ...

قوماندان وويل :

- متل دے ڇي واي ڪه غرلوڻ دے سرته بي لار شته ؛ مون
تاسو هم د غروبجي يو او وچ مجبوريت هم لرو ، ڇه د خوانبي
ڪو نه ڄو ڇي خوف وخطرتا اهميت ورڪرو !
بل مجاهد وويل :

- دلته لنڊه يوه نري لاره شته ، د ورڃي مې ليدلي وه ؛ ڪوندي
د شپي بي هم ومومو .

قوماندان وويل :

- پښوتنه لاس تر زني ناستي نه دے پکار ؛ تر وروستۍ سلگي
بايد له امڪاناتو ڪته واخلو .
بل مجاهد وويل :

- مون به ڇو به په ځاپوريو هم وروڻو خو دا مومن خان به

ڇه ڪوو چي نه په ولاهه تله شى نه په ځاپوپيو ، نه لار داسي
لار ده چي په شاپي ڪړو .

قوماندان وويل :

— مومن خان زمونږ هډ وړ دے ، په ميدان يې نه شو پرېښودل
تر ڪومه حده چي توان لرو وابه يې خلو ، كه يې په كوم ځاي ڪنې
د خپلولو امكان نه و ، مونږ تاسو به هم هلته سنگر ونيسو .
دا خبره درستو ملگريو خوښه كړه ، خو مومن خان وويل :

— اول خوتاسو ماته مه گوري ، كه ښه كوي ځانونه باسي .

بله دا چي زه له دې ځايه خوځيدل نه غواړم ، چي په مچلوغزه
مې د كلاشنيكوف د ځاوند ماغزه وروټوپيل اوس خولاروغ كلاشنيكوف
په ګوتو راغله دے ، كه ورځ نه وه ګرځيدلي په ډبرو به ميندې
بورې ګرم ؛ بيا كه مې شوم ارمان به نه وي .

دوى ورتله وويل :

— مومن ځانه ! تا يواځې نه شو پرېښودلے ، تا به راسره اخلو
چي ډبر برے دې په برخه شى او د ډبرو سروته په ځاګورو
ولري .

مومن خان وويل :

— بيا به داسې موقع چري وي چي زه يې د پاسه ولم او دوى

رالاندې وي ؟ ...

قوماندان وويل :

— كه ژوند ښه وي چي څو روسان زمونږ په ځاګورو ګڼې پراته وي

ترهغه به مورسره دغه حال وی ؛ وخت مه ضایع کوه .

مومن خان وویل :

— مونږ چې به غنم کرل روغې داني به مویله دې تمه ترخاورو
لاندې کولې چې راشنې شی ، وبوتېږی ، وږی راوړی او یوپه خو
حاصل ترې واخلو ؛ نو اوس هم په دغه تمه پاتې کېږم چې که
لس شل تنه غلیمان ترخان د مخه کړم شم ما به هېڅ تاوان نه وی
کړم .

قوماندان وویل :

— نوپه دې حساب خو زموږ لاسونه هم چا ترشا نه دی راتړلی
که هریو لس لس تنه دوزخ ته ولېږو ، روغ لښکر به موله منځه
وړم وی .

درستو ملگریو وویل :

— توکل په خدای ، نه خو او خپل سرونه په دغه امید شندو
کوندي ښه شمر ترې واخېستل شی .

په دې امانا قوماندان په شپه شپه کښې د درستو ملگریو موږ
په مناسبو ځایونو کښې وټاکل او د سبا په انتظار هریو پخپل سنگر
کښې کښېناست .

چې بیالمر د دې خونینې صحنې په نندارې پسې سر راهسک
کړ ، د توپونو او راکټونو د زې پیل شوې او روسی قواو وړاندې
شروع کړ ؛ څرکه چې دا ځل قوماندان د شدیدې مقابلې امر کړم
و ، له پاسه یې جاغورونه پرې تش کړل چې اتفاقاً دېریات روسان

پخپلو وینو کښې ورغښتل .

د لس لس نیمو بجو شاوخوا دینمن ته د پټه شاکید بولی ورکړې شوه ، په لنډ فرصت کښې د مات شوی لښکر د ورې هم کښېناستې ؛ قوماندان خپل ملگری وروبلل ، درست روغ جوړوو خو د مومن خان پټه نه ولگیده ، چې لږڅه ورپسې وگرځیدل مومن خان یې پخپل سنگر کښې په وینو غرق ولید ؛ له ډکو جاغورو ډی داسې معلومیده چې په لومړنیو ډزو کښې لگیدل او شهید شول .

قوماندان وویل :

— رښتیا چې لوړې څوکې په لوړ همت ساتل کېږي او دا هم حقیقت د ې چې بې لوثه قربانی ډېر شم وړکوي !

اختيار د ملا بختيار

مازيگر چې لمړ په لويديو ؤ او د پلوشو پښې له مخکې ختلې
 سمندر د افکارو په توفاني سمندر کېني لاهو زړه يې زړه د کور
 په لور روان ؤ . د ورځې سود سودا چې به يې شمېرله او په
 مقابل کېني هغه لومړني ضرورتونه نود دوي يې درجې ضرورياتو
 ته شته نه وړپاتېدل ، بلکې د کور د خاوند د کړايې حساب لاپه
 ځای پاتېده چې نن بيا بايد ورته يوه پلمه جوړه کړي .

سمندر پوخ ځوان ؤ . له هېڅ کاره يې غاړه نه غږوله
 درست عمر يې په کار کسب کېني تېر کړې ؤ ؛ هغه وخت
 چې د ملک پټی خاوند او په قوم قبيله کېني د تمې سره هم ؤ
 دے چا بېکاره نه ولېدلې ، له بېکاره يې خدای بېزاره لېد . اوس چې
 غربت خپلو لاس وپېښو ته اړ کړې ؤ ، د خولو بهول د
 اوښکو تر خخولو او د آبرو تر تويولو په مراتبو ورته ښه
 ښکايږي . چې سهار به له کوره ووت له کليوالو سره به
 يې لږ ليدل ، ځکه چې ده ته د ناستې ولاړې او دود بايدۀ فروت

په لاس نه و ورغله .

ده پنځل وطن کښې د ولسم جومات پاس کړې و ، علاؤا
د ښې مطالعې خاوند و خو دلته هغه تعلیم او مطالعه په ښه
نه ورتلل . نور یې په زمیندارۍ او باغدارۍ کښې تجربه لرله چې
دا تجربه هم دلته یې ثمره وه ، بل کسب یې نه و زده مجبور
و چې ختې وکړي . د خټو زور په ښار کښې و خو په ښار
کښې د کور کرایه له وسه وتلې خبره وه . چاره یې نه وه ، هره
ورځ به یې دغه څومیله لاره پخپلو پښو وهله راوهرله .

په هغه ورځ یې د کور ضروریات ډېر وو او له کاره یې
هغه د هرې ورځې په شان اجوره لاس ته وروپې وه ، ترنیا یې
لارې یې په ضرورتونو کښې اشد ضروریات جلا کول چې لومړۍ
د هغو چاره وکړي خو چې له هرې خوا به یې حساب ولگاو
او د خړه لکۍ به یې له هرې خوا وکچله دغه یوه لوېشت راتله
ژوند یې درست د احتیاج او فوری نیمګړتیا و نه ډک و چې پوره
کیدل ناممکن لیدل .

کارغانود ورځې له تلاش لاس اخیستې او سېل سېل د
خپلو خالو په لوری وتل . "سمندر" چې پورته وټه وکتل ودرید
او د دوی فارغ الباله الوتا او په ډاډه زړه کاغ کاغ ته متوجه شو
له خانه سره یې ویل : خوشبختی یعنې دغه ؛ کار یې ازاد
تلاش یې ازاد ، تله راتله یې ازاد او ژوند ژواک یې ازاد دی . د
خدای بختور په هېڅ حلقه کښې نه دی تړلی ؛ نه د قانون په لومه

کښې ، نه د سیاست په جال کېږي ، نه د دود دستور په قفس کېږي ایسار دی . خوږه بخځور دی چې چېرته ښه وی . هلته یې شپه وی . نه حلال و حرام د دوی د تلاش مخه نیسي ، نه قانون او مقررات ، نه پانګه پېژني ، نه فقر او نېستی ، نه له لیدلوانو او لیدلرشپ سره اشنایي لري ، نه د سیاست په رنځ اخته او د حزبونو په تعصب مبتلا . . . .

د اندېښنو شپو بهرته په شا وتمباو ، تېر کولونه یې ورپه - زړه کړل چې د سرای لویه دروازه به یې پېژندویو او ناپېژندوي مېلمنوته تر نیمو شپو خلاصه ولاړه وه چې په غلو دانو به یې د کندوانو زړونه وړکيدل چې د محتاجانو به ښه ورسره کیده او څو کورونه یې پخپل خرڅ جوړ کړي او بې کړایي به پکښې د لرې سیمو راپردېس شوی پراته وو . . . .

هغه وختونه یې سترگو ته ودریدل چې پخپل ملک پټی کښې به یې چکر واهه او د خپلو ونو اضافه څانګې به یې پرې کولې نه د چا ورباندې احسان و ، نه چاته اړ . . . ورځنۍ مایحتاج یې پوره و او د ډېرو لومړني ضروریات به یې د احسان په غریزه ورپور کول . . . .

چې بهرته اوسنۍ حال ورپه زړه شو پیوړته یې وکتل ، ورسنۍ کارغه سترګې وزرونه ټپول او . . . بیایې وویل : ورځه بخځوره ورځه !! نه دې د لور پوړۍ زوړ شوې ، نه به دې د زوی پښې اېښلې وی ، نه ګېډه په روپیو مړوي ، نه دې په تلوراتلو څه

بند بن لگیدے دے . ورخہ ! پہ خیلہ خرہ سپہرہ خالہ کنبہ بہ د
 ارامہ شپہ تہرہ کرہ ، سبا تہ بیا خدای باچا دے ، نہ درپسہ
 د برق محصول راخی نہ د کور کرایہ ، نہ دوا پیٹنی نہ داکترہ
 ژوند دی ہم طبیعی دے او مرگ دی ہم .

لہ خانہ سرہ پی دا پہ ٲینکھ وپنیلہ چہ نور لہ دی ستہ زندگی
 خان اسودہ کرہ ، تردہ بدہ ورخہ چہ ہرہ ورخہ پی دوہ سوہ
 درواغو تہ مجبوروی د خنکدن خوملتہ سختی دہرہ اسانہ دہ
 ہرہ ورخہ مجبور دے لور تہ یوہ تسلی ورکری او زوی تہ بلہ دوہ
 بنکھ پہ یوہ خبرہ تہریاسی او د کور مالک پہ بلہ وعدہ : دا وعدہ اودا
 پامی بہ ترکہ جوہوی او ترخوبہ چلیہی . . . ؟

لہ خانہ سرہ پی دا فیصلہ وکرہ چہ دن خرخہ وروہی او پہ
 وروستیو درواغو د کور غری ارام کرہ ، نیمہ شپہ بہ پاخیہی
 او د ریل منی تہ بہ د حسرتونو او محرومیتونو د ورہی لہ خانہ
 خنوی . د ژوند د بی نتیجہی مزونو ستہی دا غورہ کرہ
 چہ د شپہ پہ تیارہ کنبہ د ستہی اور گاہی پنبوتہ پربوخی .
 د غی فیصلہ پی د ژوند درانہ پبہی درست لہ او برو اخیستی وو
 چہ بیای پور تہ وکتل وروستی کآرغہ لا وزرونہ ٲپول ، دہ
 وویل : لبر وخت پا تہ دے چہ زہ ہم وزر وکرہ ، والوزم او
 لہ دی ستہی عالمہ پور تہ والوزم ؛ ہلتہ چہ نہ یاس وی نہ
 محرومیت ، نہ ہستی وی نہ نیستی ، نہ آداب وی نہ رسوم
 نہ مسئولیت وی نہ مجبوری ؛ ہلتہ چہ پہ خیلہ خوینہ

حُم راحُم ، په خپله اراده لټېږم او کښېنم . . . .

سمندر خان دېر مطمئن گامونه اخېستل ، داسې دواړه روان و ، تابه ويل چې لويه مسابقه يې گټلې ده . په دغه وخت کښې چا ورباندې ږغ وکړ : سمندر خان ! سمندر خان ! څرنگه داسې روان يې ؟ په اسمانونو کښې چکر وهي چې مونږ د ځمکې په سر ښوېدوونکي مخلوق بېخي وينې نه ؟ . . . !

سمندر خان چې شاته وکتل ، خپل د ښو او بدو ورځو ياري يې وليد ، چې غږ يې ورکړه ورته ويې ويل : ته رښتيا وايې ، زه سر له ننه له هر شې ځان وارسته گڼم . دغه تصور هې دومره هډونه راته سپک کړې دي چې واقعاً د اسمانونو چکرې وهم دنيا او دنيا ژوند لکه تمبوله داسې دے چې څومره پکښې خوځېږې هومره به پکښې ښخېږې . زه له دې تمبوله وتل غواړم ، د بې نيازۍ په قدرت او د استغنا په زور .

— هغه وويل : زه پوهېږم ، پوند نه یم چې تاته وينم اوستا ژوند ژواک نه شم درک کولې . وايې :

کور يې د غم په چيغه وران شه

چې په غمښت د گېرژن گومان کوينه

— ستا بې نيازۍ ستا له محروميتونو سرچينه اخلي ، دا د بد مرغيو د فشار اخرت حد دے چې په يوه سپېڅلي استغنا بدليږي . د نړۍ دېر ياد کسان او وارسته خلک له کبره نه وو لېوې ، بلکې ستا په شان د مجبوريتونو امواجو د وارستگۍ ساحل

ته اېستلی دی خو کله کله بیا په بده هم اوړی او سپه دجنايتونو
يا انتحار په خوا ولمسوی .

— سمندر خان وويل : له جنايت څخه مو دې خدای وساتي او هغه
وس دې خدای نه راكوي چې مېرمن به رانه ازله مومي . پاته شوه
د خودكشي مسئله ، دا به زما په خيال د مايوسيولو له ترغوالي
ناخبر ولس پخپل نفس ظلم كړئ ، چې خبر وى بنيادى هغه يې په
خان ترجم وېولى .

— هغه وويل : انتحار ته هغه څوك مجبورېږي چې په ژوند
كېنې ماتي وخوري او له پست همتي نه دغه ماتي ومي ، دا
د پستو او پرېوتيو خلكو كار دى .

— ده وويل : د ژوند نه كه ووايم مونږ تاسو ټولو ماتي
خوړلې ده چې نه يې منو دا بېله خبره ده خو زما په خيال په خپل
كمزورى او ماتي اعتراف كول بايد شجاعت وېولو نه پستى .

— هغه وويل : البته كه د چا مرگ د نورو د خونې موجب
گرځي ، زه هم په دغه عقیده یم "كه مرگش به از زندگانی بود"
خو مونږ تاسو د خان واك نه لرو . له مذهبي او عقیدوي نكاه
يې لاشه كوي چې جرم دى له اخلاقى نكاه وژنه وگوره ، ولې دې
يونېك بنياد مكم شى ؟ ولې دې جهان ظالمانو او جانيكراڼو
ته خوشې شى ؟ ولې دې د بشريت د اصلاح تلاش او له بد مرغيو
سره مبارزه پای ته ورسېږي ؟ . . . علاوه مونږ تاسو خپل
لرو ، خپلوان لرو ، ننه ، لونه ، زامن او صميمي دوستان

لرو؛ وې د هغوی په زېږونو د مرهم په ځای داغونه کېږي؟
او وې یو شمېر یې سر پرسته ماشومان د نورو بد مرغيو لمنې ته
وروغورځوو؟ مونږ مسئولیت لرو....

سمندر خان سوچ واخېست، له څه شیبې سکوت ته وروسته
یې وویل: زما وندونه دې لکه چې بیا راوتړل؟ نه غواړي چې
د مرغانو په ټول کښې د دوی غونډې ازاد والوزم؟...

— هغه وویل: څه کوي لکه چې تاهم د خود کشۍ بندو

کپه و؟!

— ده وویل: دغسې یې بوله.

— هغه وویل: ماته ستا مشکلات معلوم دی، پوهېږم چې
د ورځې په لس د ولس روپیو د سړي یوه خوا هم نه پوره
کېږي او بیا نن سبا چې هوا مخ په سپړېدو ده هغه لس د ولس
هم تل سړي ته په لاس نه ورځي؛ په دغه حساب زه نن په تا
پسې راغلم چې د ژوند ژواک چاره دې وکړو.

سمندر خان چې د خپل وران ژوند هېڅ چاره نه لیده، اریان
دریان یې ورته کتل او هېڅ یې نه ویل.

— هغه وویل: زه ستا اخلاص او صمیمیت هېڅکله نه شم

هېږم، هر وخت به ستا په فکر کېنې وم خو خالی لاس دینم
دس، سړي به په تش لاس څه وکړي شی؟ د خولې تسلی کافي
او په ژبه خټل مې هم نه خوښېږي ځکه مې تر اوسه ځان ناکاره
اېږم و. اوس چې مې لاس خولې ته رسېږي تاته راغلم که راس

ويي مني هيله ده چې ژوند دې ښه شي .

څه شيبه يې انتظار ويوست چې د سمندر خان عكس العمل
وويښي خو هغه داسې مضمحل شوی و چې له تيږې غږ
راخوت له ده نه راخوت ؛ نور د ده په "هو" او "نه" پسې نه
وگرځېد ، ويي ويل :

— سمندر خان ! تاته معلومه ده چې زه هم يوسې دوه غوږه
راغلم او بيا مې كډه او ماشومان په يوه يوه جوړ جامو كښي
راووتل ، كه لږ وو كه ډېر هرڅه رانه پاته شول ، تراوسه
مې كله په يوه شي او كله په بل شي گذاره وكړه ؛ هغه هم څه
ډېر گذاره چې كله بل ته نه وي معلومه ته يې ښه درك كوي
شي . نو ما ويل چې يو خوار به بل خوار ته څه لاس وركوي
شي ؟ . . . د تېر وخت كبله مه كوه . نن ځان مكلف گڼم چې
ستالاس ونيسم او د بد مرغي له تمبولي دې راوباسم .

سمندر خان بيا هم څه نه ويل .

— هغه ويل : نن سبا د ژمي مخه ده تر هر شي بوټو ته
ډېر ضرورت ده ، ما څوك پېژندوي او بلد سړي راسره
مگرې كړي ده ، په باغونو كښي لوگي اخلو او دلته يې په ښار
كښي خرڅوو ، ښي پيسې په لاس راځي ، دا يوه يوه نيمه
مياشت په دغه كار مشغول يو ، اوس دوه درې زره روپي
سرمايه لرم ، كه دې خوښه وه تر يوه دوه ښه يو ، تردو
درې ښه يو ؛ ستا برخه ونه به هم زه واچوم ، سړي له سبا

به ته هم راسه شريك شي كه ورځ نه وه گرځېدلې د خودكشي
له فكه به دې وباسي .

سمندرځان ورته وويل : ياره له ماڅخه خو به يې روگودر
ورك دے ، په هېڅ هم نه پوهېږم چې چېرته مې بيا يې اوڅه
راته بښې ستا په واك كېنې به يم ، ما مه پوښته ، اختيار د
ملا بختيار دے خو . . . .

— هغه وويل : چې داسې ده نو تاته ضرورت نشته ، اوس
دا سل روپۍ درواخله چې فوري ضرورت دې رفعه شي ، سبا
اته بجې به دگچ په دروازه كېنې ستا لار گورم .

سبا چې بيا كارځان په شور او په زوږ د داني په تلاش
راوتلی وو سمندرځان هم د داني په تلاش پسې راووت خو
داخل يې كارځانونه هغسې په حسرت نه كتل . بېگڼه
تصميم ورپه زړه شو ، خپل سړي يې د رېل په بې پروا پښو كېنې
يوې خواته او خپله په وينو لږنډه تنه يې بله خوا لیده ، خپل
ناكزولي ماشومان يې بې كسه او بې سرپرسته د كليو كوڅو
آواره ليدل ، ورپرديده او لكه څوك چې له وهمژن خوب څخه
راويښ شي وارخطا وارخطا يې يوه خوا بله خوا وكتل ، متيقين شو
چې هسې تصور و ، له ځانه سره يې وويل : رښتيا چې د بشر
بدمرغي اكثر د بشر د لاسه ده او د بشري ټولنې وحشيانه سلطې
او ظالمانه دستورات يې مخ ته راوړي دي او نېك مرغي هم د
بشر په واك كېنې ده چې بشري همدري او انساني خواخوږي

وده وکړی . یقیناً ډېرې بدمرغۍ به لمن ورتهوله کړې اونړې
 به د ښاڼپړيو په بڼې بدله شی .

خو د کمونستانو حساب بېل دے

زموږ دويمه شپه وه چې په نه كړي جرم د داخله وزارت
په يوه خونه كښې د نورو بې گناه زېږو زلميانو په لږ كښې د
مجهول سرنوشت په انتظار پراته وو . ورځلاص شو او يو تن
بل هم دوو تنو پوليسانو تر مټو نيولې او زموږ په خونه كښې
يې پرېښوده .

موږ به په يوه خونه كښې شل دوه ويشت تنه وو چې د چا
لږې وړځې تېرې شوې وې د چا ډېرې ، تر دې نوي مېله دمخه
موږ دوه درې تنه چې د يوه كاله خلك وو نورو ته تازه ښكار
شوي ښكاريډو خو چې دے يې راوست موږ هم د كوربنو
حيثيت غوره كړ .

بنديان كه څه هم هريو پخپلو خولو كښې ډوب وي بيا
هم يو په بل ډېر خوږېږي ، څومره چې دې په جېل كښې ځا
ته پام وي موږ به دې په بل هم خوا بدېږي كه څه هم په
هېڅ رنگ نه وي درخپل او كله دې په يوه جومات كښې ټپه

هم نه وی ښه ويلي .

نومې مېله يوله وجوده ضعيف ، سپين پوستې او مرتب
سپې و . په درېشمې برسېره يې د ډاکټري سپين کوټ هم
اغوستې و چې زمونږ په لومړني ديدن ورباندې د ډاکټر گومان
راغې چې پوښتنه مو وکړه رښتيا وه ؛ د دې د جراحي ډاکټر
و او له معاینه ځای يې راوستې و .

ډاکټر صاحب چې متاسفانه نوم يې رانه هېر د دې د "لوگر"
اوسيدونکې و ، په دې تور يې نيولې وه چې گواکې د دې د مجاهد
معالجه کوي او په غير قانوني توگه (۱) د زخميانو په پرمهرونو
مرهم پټي بردي .

ډاکټر صاحب چې هسې هم يو ضعيف البنيه سپې وه
اوله ډېره وخته د بدوگو په مرض مبتلا وه او د يوه بدوگي
اپرېشن يې هم شوی و . علاوه پر دې يې د ويښي فشار هم جگ وه
خو کمونستي دولت د دې مرضونه په مرضونو نه شمېرل چې راوسته
يې وه ښيغ يې د "اکسا" قصابخانې ته بېولې او هلته يې په مختلفو
شکنجو او شارټونو له لاد و باد و ايستلې وه .

ډاکټر صاحب چې راوستل شو تر ډېره وخته يې له خولې خبره
نه وتله ، سر ورباندې دروند وه ، د يوې ماڼۍ چوکۍ په ډېره
يې سر ولگاوه ؛ ښه و مال له ځانه سره پټو راوپې وه ، هغه
مې ونغښت او د دې سر مې ورباندې کېښود .

ما سخوتن چې موظف ډاکټر زمونږ د بيابيا غوښتنې په

اثر راغی او د ده فشار یې وکوت، څه دوا یې ورته ولیکله
 ډاکټر صاحب چې نسخه ولوستله، ورته وېې ویل: لطفاً زما
 لپاره دا دوا مه لیکئ چې هېڅ ګټه نه راته کوی، زه فعلاً
 علاوه پر فشار د پښتورګیو له شدیدې درده ډېر په
 عذاب یم . . . . څرنگه چې دا ډېر وخت په دې رنځونو
 اخته یم او ډېره تداوی می کړې ده ماته نسبتاً مفیدې دواګانې
 معلومې دي، برسېره پر دې زه هم ډاکټر یم که هرڅو
 درته مجرم ښکارېږم اقلأ د هم مسلکي په لحاظ راته داسې
 یوڅه ولیکه چې تر سهاره خو ورباندې آرام یم او دا نور وروڼه
 مې راسره پکو نه شی . . . .

موظف ډاکټر په ډېر ګاډې ورته وویل: ته نه ډاکټر
 یې او نه رنځور، بلکې د اشرارو مل او یو غدار بنیادم یې
 دومره دوا هم درېاندې حیف ده چې ومې لیکله.
 ډاکټر صاحب ورته وویل: که دا له زړه وایې نویوه داسې
 دوا راته تجویز کړه چې تا سوزما له شره خلاص کړي او ما د
 ژوند له ستونزو .

موظف ډاکټر بد بد ورته وکتل او چې روان شو وېې ویل:
 زه وایم چې مرګ ته دې سترګې ووځي ته د آرام خوب غواړې.
 رنځور ډاکټر ډېر متاثر شو. څه شېبه وروسته ماتسلی
 ورکړه چې ته خوا مه بدوه، خدای مهربان ذات د مې .

— ده راته وویل: بېشکه چې خدای لرو او هغه ډېر مهربان

دے ، په دې کښې به هم د خدای پاک د رحم څه اسرار وي
چې مونږ يې نه شو تشخيصولې ، خو بنياد م ډېر کمزور دے
دے ، ځېنې خبرې سرې ډېر مايوس کړې . مثلاً : زه يې دا دے
په دې رڼغور حال کښې له معاینه ځانې راوستم ، کور به مې
خبر نه وی چې څه بلا وخوړم ؟ د وهلو تر تلو او مختلفو
شکنجو يې راباندې څه چوسه نه وکړه ، دا هرڅه راباندې
تېر شول او د ډېرو شکنجو په انتظار يې لا دا دے گورې چې
ساتلې يم خويوه شکنجه هم دومره درد ونکې نه وه لکه
د دې موظف ډاکټر دغه رويه .

— ما ورته وويل : له يوه غلامه او له خدايه منکر بنياد م
څخه څه گيله کوې ؟

چې شپه پنځه شوه ، نور ملگری اکثر په درانه خوب وید
وو ، صرف د ډاکټر زگېروے و او زه ورته په غمونو کښې
ډوب ناست وم چې له مخامخ کوټې ډېرې بدې چيغې واورید
شوې ، درستو ملگریو سرونه راجگ کړل ، پته يې نه معلومید
چې کیسه څه ده ؟ بياني څوک د خدای پرستی په جرم نیولې
دے ؟

درسته شپه به په هرو لسو پنځلسو ملتو کښې هغه
چيغې تکراریدې ، سهار ته ايله زمونږ يوه ملگری ته کوم يوه
دوست حال ويل و چې بېگانه شپه د ډاکټر ”زرغون“
تحقيقات وو .

ڊاڪٽر زرغون يو مشهور ڪمونست وُ چي درست
 عمر يي د ڪمونزم لپاره هلي ڇلي ڪري او د ويره پڪڻي
 ڇليد لے وُه چي تر پروتہ به دوي د ڊاڪٽر زرغون پھ ملڪوت
 او فعاليت فخر ڪاوڙ خون يي دا حال وُ .

— ما ڊاڪٽر ته وويل : رشتيا خبره ده چي سپر هم دسپي
 غوڻه نه خوري خود ڪمونستانو حساب بپل دے !

۱۳۵۹، ۲، ۱

خليفه مراد

دمان يا په اعلازي نامه، سلمانان هسې هم خبرو ته تېرى
 ناست وى خو خليفه مراد بېخي د خبرو گوډه و چې سر به
 دې لانه و ورته نيولې ده به بيا د يوې كيسې فيته ايښې وه
 تربياقي يې ژبه تېره وه او تر ماشين به يې خوله دېره خوځېده.
 ممکن دمان به په دې توگه په سړي د سر جوړولو د
 تشکليف وخت ژر تېروى او پام به يې په بله اړوي چې تربياستى
 لاندې د زمان ثقلت دېر حس نه کړي، يا ممکن دا علت وى
 چې دمان هرځاى او هر کاله ته ځي راځي اوله دېروسره
 يې هره ورځ ليدل کتل کېږي، دېرڅه ويښي او دېرڅه اورى نو
 له دکه لويښي که نه څاڅي هم وبه څاڅي؛ ښايي هم فرصت
 په گوتو ورغلي وى چې دده خوله خلاصه او ستا ورته تړلې وى
 او چې غوږ ورته نه نيسي چاره به دې څه وى ...!

خليفه مراد د خلوپښتنو پڅوسو کلونو په عمر نرۍ، وچ
 او په ونه ميانه سړى و، لکه خپل دسر جوړولو ماشين ترکار به

پي کچه ډېره وه او تر مطلب به يې "پوهيدې" ډېر و . څرنگه چې سابقه دار دلاک ؤ . ډېري پېژندل او ډېرو پېژانده ، دځان نښلوي چې بل ښه ورتلو او په راشه درشه ښه پوهيده ، مراجعين يې گڼي او د کار ساحه يې پراخه وه . په ښار کښې يې هتې وه خو د ښه به ډېر وخت د کورونو په خدمت کښې ؤ ، لويو کورونو ته به پخپله ورتلو او په دې توگه به يې تر هغو لاره گرځولې وه چې بل ته مراجعه ونه گړي . سهار چې به يې چای څښلې ؤ يا نه د دوکان ور به يې پراخت ، شاگردان به يې په کار وکمارل ، دسلمان ضروري سامان به يې چې تيار په يوۀ بکس کښې پراته وو ورسره واخېستل ، په بایسکل به يې پښه واړوله ، د پروگرام له مخې به په ټاکليو کورونو راگرځيد او د هغوی سر و نه به يې جوړول (اصلاح کول) .

خليفه مراد کور ، کنده ، لويې زامن هم لرل چې درستو دده لاسونو ته کتل ، څرنگه چې لوی سر و نه ورته ټپتيدل د لويو خلکو داد هم لوی ؤ ، گذاره يې ښه او ژوندي مخ په ښه کيدو ؤ ؛ چې په سربه درلگيا شو لومړې به يې د چاغتي اوسرمایه دار سړي تعريف ورته راواخېست ، دا به يې ورته ښودله چې د دوی په مخ کښې صرف دغه ديپاتي او اضافي وېښتو رابطه نه ده بلکې دوچانبه اخلاص او لورينې هم سره تړلي دي . د ښه په نښه شپه کښې هم وی دهغه خدمت ته حاضر د ښه او که په غنو او په اغزو هم لاره فرش

شوي وی په سر ورځي، په خلیل کښې خلل نشته . د ښه یو
 سپین مامدین اوسم سیده بنیادم د ښه ، چوسه نه
 پېژني ، که مخ په مخ وی که شاپه شا د ښکانونکي نه هېږي
 او د ښو خلکو ستاینه او لمانځنه ایمانی او وجدانی فریضه
 گڼي . د ښه هغو چا پلوسانو څخه نه د ښه چې له چا مخامخ
 حاتم طایي جوړوي خو چې ورته شایي شی د قارون میراث خور
 یې بولي ، یا په حضور کښې ورڅخه ځان او اولاد جاروی خو
 په غیاب کښې یې د مرگ لایق گڼي او نه کړې جرمنونه وروړي
 تپي . ده به دا ښودله چې د ښه که غریب د ښه غریب به وی
 که عاجز د ښه عاجز به وی ، که ډم د ښه ډم به هم وی خو
 فطرتاً تبت او خپل چارو ته بنیادم نه د ښه ؛ په یاری دوستی
 سر ورکوي او ښه هروخت ورباندې ښکاره وی ، چې د چا په
 لمځي کښې نه یې شکوي او نه ورباندې توکي .

خلیفه مراد په دې توګه هر چاته د پاس خاوند او د ښکي
 وړ سړی ښکارېده ، هر چا به ویل ښکي په خلیفه مراد ښکاره
 ده ، سړی باید ښه له هغه چا سره وکړي چې په ښو پوهېږي او
 مني یې . . . .

طبعاً د خلیفه مراد په دې خبرو د ده دانه نور هم زیاتیدله
 هم یې نوی زړه سواندي پیدا کول ، هم یې پخواني ډېرې مهرباني
 ته تشویقول .

کله به چې خلیفه مراد د چا د تعریف او تمجید نه وژکار شو

لنو به یې دگرافه او قیمتې له لاسه گرېوان درته خیرې کړې
چې ورته مثلاً په دومره دی او وپرتې په دومره او غوښه غوښه
خوبه هغه خوری چې خوړلې یې شی .

څه به پټوم زه چې به هرکله ورته کښېناټم د ده له ډېر
مکرو خبرو به پکو وم چې یوه یې راته نوې اود اوړېدلو وړ نه وه
هر وخت هغه یو مبتذل مضمون و او هغه یوه سندره !

ښار له دلاکانو ډک و خونه پوهیدم چې څه شی به
دې ته اړکړم چې تر لسو تشو دوکانونو راتېر شم او د ده په
هټۍ کښې د انتظار سختې شیدې او ورسره د ده یې خونده
کیسې ومنم او واوړم ؟! په تېره چې ښځه یې مړه شوه اود
کور جای جارو او د نغری غاړه ده ته وړپاته شول او بیا یې د
ځېنو زړه سواند و او ښکوکارو یا رانو په برکت بله ښځه خوړه
او کور یې ورباندې بسیا کړ ، هم یې مشکلات ډېر شوي وو پر
څه یې لرل چې ورباندې ورغېږي ، هم یې ډېرې مرستې لیدلې وې
مجبور و چې د هرچا ونډه ځانته ځانته وستای چې څو
تاره وېښه به یې د بیاقی خوړې ته ورکول لس څله به یې بیانستی
خواره له لسرې ورته وچینغوله او هر وېښته به یې پخپلې ماتي
زړې رمنځې یوه خوا بله خوا ولاړه ولاړه ، ځکه چې له خبرو
به نه و ورخلاص ، دیوه سر برسېرې اصلاح به دې کافی وخت
نیولې و ؛ یوه ورځ د ده تر دویم واده راوړسته زه ورته ناست
وم ، د مې له وېښتنو سره لگیا و د بیاقی زور یې وړښود

داسې معلومیده چې خلیفه مراد د عادت خلاف کوښه روژه نیولی
 او تر خبرو په ځکار خوښ دے ، د بیاقی پرله پسې غچ غچ
 د دوکان سکوت وروا تاوه ، قابه ویل چې یو سېل توتکی په بازوانو
 کښې مشغولېږي ، شاگردان یې پته خوله توش وو ، نه دوی
 ژغیدل نه مونږ ، د هریوه مېزله شا د غچه غچه ، غچه غچه
 اولرونه راپورته کیدل او په هره یوه لمنه کښې د وېښتانو سرو نه
 وو چې راتوییدل .

خپلو تصوراتو ته خلاص وم ، سودا راولویده چې گوره په
 هر ښار کښې څومره د سلماڼۍ هټۍ دی او په هره هټۍ کښې
 بیا څومره کسان صرف دخلکو د وېښتانو د اصلاح دپاره په کار
 بوخت دی ، مختلف وسایل یې ورته جوړ کړي دی چې د چا
 وېښته کوم سانتي یا ملی متر تر ټاکلی حده اوږده نه شي
 که اوږده شول ممکن نرې په بله واوړي او د جهان نظام کښې
 به گډوډی راولی ؛ خو هیچا تر اوسه د دې خبرې سوچ نه دے
 کړې چې اوږده لاسونه اوږدې ژبې هم د لنډولو او غوڅولو وړ
 دی که نه ؟ که دی هغې ته هم کومه هټۍ او وسایل شته که
 څرنگه ؟ که نشته نو آیا د وېښتانو تر اوږدیدلو د ژبې اولاسونو
 اوږدیدل د برلوی عیبونه نه دی ؟ آیا زیان بازی او دراز دستی دوی
 کم اهمیتته ده چې د وېښتو قدرې اهمیت هم څوک نه وکوي
 که څنگه ؟ یا خو خبره بل څه ده ، په کمزورۍ او بې حسه
 شی د هر چا لاس بر وی ؛ وېښته او نوکان ځکه تر څو اصلاح

ڪو وڃي ڪمزوري ڏي او ڊي حسه غريو لنڊول اوغوثول
ضروري امر دے . . . .

خليفه مراد به خداي خبر په څه چورت ڪښي و، يا به يي
د خپلي بياڻي پرله پسې چټڪ خوښي و، هڅ يي هم نه ويل، ما
په زړه ڪښي ويل: "سړيه! دغه دې عادت شه چې هم وخت راسپار
هم ماغزه." د بياتيو د واړه غچ غچ موسيقي ستريو اندېښنوته
د منزل بال وپر ورکاوه، خيال چې به له يوه ميدانه راستون شو
و بل ميدان به يي په نظر ڪښي و، چې له يوه غره نه فکر راكوزيده
بيا به يي د بل غره د ختلونېت ڪړې و. په منتظرينو ڪښي
يو معلم صاحب ناست و، تردغه دمه په يوې شلیدې پخواني
مجلې توبښ و، چې د عكسونو او عنوانونو له ڪټني فارغ شو
د انتظار دلخطر درښت يي نه وزغمل شو، يا بنايي غوږونو به يي
گاه ڪوله چې له خليفه مراده يي پوښتنه وکړه:

— خليفه! "اکبرجان" ته معلومېږي، چېرته دے؟

اکبر د خليفه مراد مشر زوی و د اتلسو نولسو کلونو په
عمر، چې کله به له ښوونځي راغی د پلار په دوکان ڪښي به يي کار
کاوه. خليفه چې تردغه دمه خداي خبر په څه اندېښنو ڪښي
دوب و یو ناڅاپه لکه سور کړی رباب ته چې لاس کړي په خبرو
راغی، هر رځ يي له شکو لېږز او هر وېښته يي د شکايت ژبه شو
د زوی له لاسه يي سر تندی وپکاوه او په ښار يي ورته خوله وچه
کړه، ويلي ويل:

— معلم صاحب ! هيڏوڪ نه ڏي ملامت ، خطا درسته له ما پڙهيه
 شوي ده ؛ واي آسونه يي نعلول چينلو ٻيو هم پڻي پورته ونيولي. ما
 ته وگوره ، زما خوارِي اريائي ته وگوره ، زما هڪار، کسب او پڻي
 ته وگوره، اوييا دي ته وگوره چي اکبر بد مرغه هي په لوي لاس
 واستاوو ٻيو نجي ته ، دي ته هي نه کتل چي چارته هندوان اوچر
 اويان !! پڙه له دي چي پتلون راته واغونجي ، بکسي ترخنگ کري
 غت غت وڙغري او ارته ارته وگرجي نور هي د خي شرم نه
 ورباندي ڪري. پخوا لايوخته ٻه و ، لڙ ڊڙ به يي لاس ٽيڪاو
 خه نا خه هي لاس ورباندي خلاص (سيڪ) و ، دڪور سودا خو
 به يي وره ، اوس رسيدلے دے ، دلات بونس زوي تري جوڙ شو
 دے ڪه خدای خبر د وزير فتح خان لمسي !! خه چي ورته وایم
 په خولي پوري هي خاندی . نو معلم صاحب ! ڪه دي خوا
 نه بدبيري زه خو وایم ڪه دا تعليم دغه شي وي په توبو هي توبه
 ده، او ڪه يي د مکتب دغه ڪتبه خلکو ته رسپري تر مکتب يي نه مکتب
 ٻه دے . مون چي مکتبونه نه وولوستي کوم له لوري مره
 شوي يو يا چاله مجلسه لتولي يو چي دوي به راته لندڻ
 فتحه ڪري ! ...

معلم صاحب وييل :

— خدای دي خير ڪري لکه چي ڊڙ ورته خويدلے يي چي

د دله امله درست معارف ته په قهر يي !

خليفه وييل :

— څرنگه به نه يم په قهر ؟! زوی يې له بني راخته ويوست
 اسان ته به کورۍ ، ته به وايي چې ځکه د ده په ښکر ولاړه ده
 او د اسان تناوونه ده راټينگ کړي دي ، اوږت بوتې ، ارجه برجه به
 وايي چې په تکی يې هم نه پوهېږم او ښايي چې د ښه هم نه وټو^{هي}
 دې ته به نه کورۍ چې که نور يې وايي په وسه به يې وي ؛ پکړ
 چې انله بولي څه به ويښي ، خو خوار سږي او سوري يې سپه ساتل
 دې عقله خلکو کار د ښه ، چې ځان نه پېژني وايي هغه خدای
 نه پېژني .

معلم وويل :

— ښه به شی ، ځوانی ده ، په نوې ځوانۍ کښې هر څوک د څي
 وي ، په دې کښې د معلم او مکتب گناه نشته ؛ نه معلم او مکتب
 چاته د خود سرۍ او بېباکۍ درس ورکوي . . . . .

خلیفه وويل :

— د مکتب او معلم څرنگه گناه نشته ؟! نوې ځوانی خو په
 مونږ هم نېره شوې ده ، هيڅوک له موږه سپين بربري نه دی
 زوولی ، درست چې کورې ماشومان وي ، زلميان شی ، بوداگان
 شی ، د هېچا سترگې له وازدو نه وي ډکې ، هر څوک څه خوري
 څه پرېږدي ، د موږه مستي او داسې ځوانی دې اور واخلي چې
 سږي د موږه له چټې ښاسۍ چې موږ پېژني ، نه پلار پېژني ، نه خدای
 پېژني ، نه يې په اخرت باور وي نه په حساب و کتاب ؛ وايي دا
 خبرې درستې ملایانو د خيالات او زکات لپاره او شتمنو د غريبانو

د تسلي لپاره جوړې کړې دي ، په دغه چل غريبان لوشي او
 د دوی حق حقوق ورڅخه خوری . . . . . په توبو ې دې
 توبه وي ، زوی نه دے سور کافر دے ، نو که ې په مکتب
 کښې نه وي زده کړې ته وایه دا خبرې چا غور کښې وړایښي دي ؟
 معلم وویل :

— په مکتب کښې خوهغه دے په زرگونو نور هلکان هم سبق
 ولې ، چې یو پکښې یاد سارے شود نورو څه گناه ؟
 خلیفه وویل :

— معلم صاحب ! په زړه ې ډېر لاس مه وهه ، وېرېدم چې ترک
 به ې شي وبه چوی ؛ دا پروڼ پروڼ چا راته وویل چې اکبر خلقي
 شوے دے ، نو که دا خلقي توب ورته معلمانو نه وي وښودلے او
 هغوی نه وي ورته لاسولے نوزځ ولې نه خلقي کېږم ؟

معلم وویل :

— مراد اکا ! په دې کښې نشته چې ځېنې معلمان حزبي فعالیتونه
 کوي ، علاوه پر رسمي وظیفې چې هلکانو ته د ښوونځي د کتابونو
 تدریس دے ، خپله تیوري او اضافي څه هم ورښيي او خصوصاً هغه
 شاگردان چې له عقله پل او ساده وي ، یا ې په درسونو کښې خونده نه وي
 یا ې د بدبینۍ حس قوي وي ، دا شان هلکان ښه ورجدېږي .
 که دې خوا نه بدېږي ، اکبر جان درې سره کمزوري لري ؛ هم
 ساده او خوش باور دے ، هم ې په درسونو کښې خونده نشته
 د استاد لطف وکرم ته اړ دے او هم ښايي له کوره مانهجن

او خوابیتیا وی .

خليفة وويل :

— له ڪوره ڇا ورسره څه ڪري دی ، ڇا زياته خوږلې ده ڇي
دے پاڳي دے ، په مونږ ڪومه پاچهۍ ده ڇي د ده خونده
نشته ؟ ...

معلم وويل :

— داسې فکر کوم چې د نوې کډې به دې ورسره سپه بڼه نه غاږي
څه هغه پردي مور ده ، څه دے هلك دے ، چې پردي مور د
کور واگداره ويښي هغه سمه خبره ږي هم بده ورباندې لکېږي ، پاته
شوه لاسته خبره ؛ دغه علت دے چې عقده ږي اخېستې ، کور
اور ، ټله ، نه ، حتی درست نظام ورته د اړوږې ټيښکاري او ټول مقررات
بيهوده او ظالمانه په نظر وځي . څرنگه چې له تاسره ياراشاد خداي په جات
د واده په مصارفو کښې مرسته ڪړې ده ، دے فکر کوي چې که
سرمایدار نه وے هر څوک به پخپلو خولو کښې ډوب و ، ټله به
هېڅکله په دې نه وے قادر شوے چې نوے واده دې کړے
وے چې د ده د سر ماوت شي . هوسې ^{هسي} هم له پښو گرېندي ده
چې پښولي وږه پښو کړې د غرو رغوشي ، د ده هم چې څه خپله
عقده وه ، څه به نورو په پښو کړے وي ، طبعاً دې نتيجې ته رسېږي
چې سرمایه د شر او فساد منبع ده چې له ښويي دومره بد راولاړېږي
بد اړخ به ږي څنگه وي ؟ ... او چې څوک په دومره بدۍ برسېره
د سرمایه ملا ترې هغه بايد څه وبلل شي ؟ ... مجبور شي د

”مارکس“ نظريو ته د عقيدت سر کېږي او په پټو سترګو د کمونيژم او مائټرياليزم په لوري روان شي .

د دوی بحث وار په وار جدي بڼه غوره کوله ، زما په مخ او سترګو د وېستو باران ؤ ، د بياتيوله غچا سره مې د دوی خبرې اورېدې خو رښتيا خبره داده چې هر يوه به د خبرو وار ونيوه خو به بل ته وار وررسيده . ماته به داسې حق په جابه ښکارېدو ويل به مې چې ښه وايي هغه بل تېروتنې دے ، خو چې بل ته به وار ورغے د هغه دلايل به هم د منلو وړ ؤ ، زما سر اصلاح شو د بياتي او بزمخې له جنجاله په خير خلاص شوم ، د دوی بحث هم مخ په تمکيدلو ؤ . خوندي چې ته نه دوی رسيدلی وو او نه زه ، په دې پوه شوم چې خبر ښو ته وړک دے که بدو ته ؟ ... که بدو ته وړک وي د وړکې اصلي عامل او علت څه شی او څوک دے ؟ ... شپې ورځې تېرېدې ، نه د خلکو وېښتنه تماميدل نه د خليفه مراد د بياتي غاښ چيچې ورته کميدو ، دوکان يې چلیدو خو د بهر د يارانو يې ورځ په ورځ کمه و ، هر شتمن له بل سالمي سره قرداد کړې ؤ ، ځکه چې دده زوی اکبر کمونست شوی ؤ ؛ ”کمونست او سرمايدار خو هسې هم لکه مېړه او لېوه ښه نه سره اېسوي !“ خليفه مراد په دې خبرې ډېر خواشينی ؤ ، نه يې د زوی ښکاره فعاليتونه د پټو يې وو نه يې بله چاره ليدده ، له اکبر سره به کله پنخلا ؤ کله مرور ، خو اکبر کم سارے نه ؤ چې د پنخلا کيدلو او وي يا يې د مرويدلو پروادار .

د خليفه مراد خرڅ مخ په ډېریدو او غوايد يې مخ په کيدو وو
 تش دوکان ته ناست و چې له هغه نه هم د شاگردانو برخه او
 د دوکان کرایه ، د ښاروالۍ او مستوفيت محصول ، چراغ پولی
 جارو کشی ، څوکيداری او نور وضعه شی څه به پاتې شی چې د
 ورباندې سلامت کور وچلوی ، هغه هم په دې کړانې او قيمتي کښې ...
 له زويه يې څه جوړ نه شول ، نه د دين شو نه د سادين ؛ په دوه
 کاله کښې خليفه مراد داسې اندېښنو خپل و چې تا به ويل اویاکلن
 بوډا دے .

د ثور له کودتا وروسته د اکبر بېدی ميره او غوايې لنگه شوې
 وه ؛ اخر پخه کلن حزبې او د گوند سابقه دار غږه و ؛ ډېرو چې
 اوس سازمانونو ته لاره پيدا کړې وه خولۍ يې اسمان ته غورځوله او
 په ساده درخواست يې د چا عرض سلام هم نه اوړيد . دے خولا
 پخولۍ حزبې و ، د هغه وخت چې چايي لا د حزب ليدنه پېژانده
 او چاته لا دا پته نه وه چې "خلق" يعنې څه ؟ چې مياشت وتله اکبر جا
 د يوې موسسې معاون او ورسره د ولايتي کمېټې گوندي غږه شو .
 ډبل معاش ، سرکاری موټر ، پسته او لويه چوکۍ د وسيعو
 اختياراتو سره يوځای په لاس ورغلل ؛ لومړی يې راشروع کړه پخپلو
 همجواليو او خپلو هغواستادانو چې د ده سپه به ښه نه ورسره
 غپيده . ورپسې يې د هغو سرمايدارانو لېست برابر کړ چې يې
 له پلاره سره د واده په مصارفو کښې مرسته کړې وه او په نتيجه
 کښې يې د ده ژوند ورترېخ کړه و . د انيسه ، هغه نيسه

دا تره ، هغه تره . . . . . په لنډ وخت کېنې يې د زړه براس وپوست .
 څرنگه چې حزب رسته داری او قربانونه کړلی دی پلار يې هم ورسره
 اوبه په پوکۍ څښلې ، چې مارشونه به راووتل مراد اکا به يې په سر
 کېنې "هورا" ويله ، چې د خپلې خلقې کار به پیل شو خليفه به هرو مرو
 لستونۍ ورنغښتی وو .

خليفه مراد د ولايتي کمېټې رسمي نايي ؤ خو په افتخاري توگه
 او خلقی روحیه . په میاشت کېنې به يې دوه ځلې لږ تر لږه پنځوس شپېته سرونه
 سپکول خو هېڅکله چا دده خلقی کار په کار نه و شمېره ؛ نور خلک چې
 دوه زنبېله خاورې له یوه ځایه واخلي بل ځای يې واړوی دوه شپې
 يې په راډیو کېنې د خپلې خونې کار ستایل کېږي ، د ښه هره ورځ لگیا
 وی حرامه ده که به څوک ورته شاباش هم ورکوي ؛ مگر دلاکۍ په کمونیزم کېنې
 هم سپک او بې ارزښه کار د ښه که څرنگه ؟ . . . .

ده ته د خپلې پېښې په نسبت عجیب و غریب مایوسونکی تاثرات
 وړپېدا شوي وو ، هېښه به يې آیندې ته په شک او تردید کتل ، فعالیت
 يې ډېر شوی ؤ ، لاس او پښې يې ډېرې سترې وې خو د زیست ژواک
 خوند یې مخ په خرابیدلو وه . یوه ورځ چا ورته وویل :

اوس خوشکر د ښه اکبرجان لوی سره شو ، وړاندې هوسا به يې ؟!

— ده وویل :

— اکبرجان دې خدای لری د حزب په چارو کېنې داسې غرق د ښه
 چې کور اوړي په خیال کېنې هم نه ورکړځی ، په شپو ورځو وړک وی
 لکه تاسو يې چې نه وينئ زه يې هم نه وينم ؛ مگر هغه وخت يې وینم

چي سريڻي رسيد لے وي .

هغه وييل :

— هو ! حڙي چاري د خپلو غريبي فعاليتونو او پاملرني ته ضرورت لري خو ما ويل اوس چي ڪافي معاش لري ممڪن مرسته به درسره ڪوي !

ده وييل :

— معاش به خامخا لري خو حرامه ده ڪه به بي پله پيسه هم پيوه شوئيم ، ايله د خرڻ ڪرايه د خرڻ ڪفن شي ، خو دومره پوهيم چي خرمسته دے حل بي مياشت پله مياشت نوے ڪيري .

هغه وييل :

— خير دي وي نوے ڪار دے !! لباس ته ضرورت لري ، لوي سڀ شو ، پله غٺه چوڪي ناست دے ؛ مجبور دے چي لومڙه پخپل سروبر لاس ووهي .

ده وييل :

— يو دا درته وايم چي خداي دي يو لاس هم بل لاس ته مله اڙ ڪوه واڻڪانه ، تنها ڻڪانه !! دن سبا زامن ايله ڪه خپل ڻڪان ته ورسڀري ڻڪه به بي ڪوو ڪه وزير هم شي ، زما بي وڀاندي ڻڪه ؟ ... زه خو به هغه زوڙي نايي يم ، د خپلي بيگني خولي ته به گورم .

هغه وييل :

— هڻي خوده ، بيا هم دغه ڪفايت ڪوي چي افتخار بي تاته رسڀري .

ده وييل :

- هلك دے ، خام دے ، تجربه نه لری ؛ وارله وارہ یی ډډ پورته
کښېناوۍ ، خدای دې خیر ورته پېښی کړی .

هغه وویل :

- دا نو راسره ومنه چې اوس د هغه وختونه تللی دی چې چوکۍ
به د خپلوۍ او یارۍ په حساب وېشل کیدې ، یا به په رشوتونو
لاس ته کیدې ، خلقي دولت تر هرڅه دمخه کار او فعالیت ته گوري
چې په چا کښې د کار توان او لیاقت نه ووينی خړکاري ته یی هم نه
پرېږدی . اکبر جان به تاته اوس هم هغه ماشوم ښکاری چې
لیدلې دې و ؛ هغسې نه دے .

خلیفه مراد سر وښوراوۍ او په حسرت سره یی وویل :

- دغسې به وی خو چې گورم اکثر یی تر سپی غېړندی زیات
وی او تربیزو یی زنجیر !

کابل ۱۹ ، ۵ ، ۱۳۵۹ ش. هـ

سره غالی

"آیینه قز" چې بیا خپله ډوډۍ تناره ته وهله د اور له تاوه
 یې مخ واړاوه او په گوته یې د تندۍ خوږې وڅنډلې ، "بخشۍ کل" ترو
 ته یې وویل :

— ترورې ! ته دې خپلې ډوډۍ جوړه ، تنور لا ښه سورده
 او زما ځکار تمامېږي ؛ چې دا ځل ډوډۍ راوباسم ستا ډوډۍ به
 ورته ووهم .

بخشۍ کل چې د تناره خواته ناسته وه ورته وېي ویل :

— په ځوانۍ دې برکت شه زویه ، دا دے پلنې به یې کړم .

د اوزبکو د دستور له مخې څلورو پنځو کورونو په کډه د کلی
 په منځ کښې ولاړ تنور وهلم و ، په کډه به یې توداوه او په وارسره به
 یې ډوډۍ ورته وهله .

ولاړ تناره ته ډوډۍ په ولاړه وهلې کېږي ؛ آیینه قز څوارلس
 کلنه پنځلس کلنه پېغله وه ، هڅومره چې خدای پاک له ښې وېي او ښو
 اندامونو سره ښه کړه ورته ورکړي وو هڅومره هم تکره ، زړه سواندې

او ورپښې غجلۍ وه ، په خوی خصلت د درستو کلیوالو تر پام
ښه وه ؛ د ډېرو ډوډۍ به دې تناره ته وهلې ، له ځکاره یې
خوند اخېسته ؛ خصوصاً د زېرو او کمزوریو ښځو لاس به
ورباندې سپک ؤ .

اوزبکي ډوډۍ ښې خمیره او ډېلې ډوډۍ وې ، د پاستو
غونډې په ملتګ کښې نه پخېږي ؛ چې بیا آیینه قز د یخشی کل ډوډۍ
تناره ته ووهلې او په مخ یې د خپل ګلدار سندوف اوږد لستونچې
راټېر کړې ، یخشی کل ورته وویل :

— زویه غالی دې کوم ځای ته ورسوله ؟!

دې وویل :

— غالی نور ټمامه ده صرف څلور ګوتې قدر پاته ده چې که
خدای کول په درو څلورو ورځو کښې به ترې خلاصه شم .

یخشی کل وویل :

— زه دا ډېرې ورځې نه یم وزکاره شوې چې ځکار دې وګورم
ښه دے اوس د ګوتل سر ته ختلې یې ، غوايي دې نور پوست
کېږي دے صرف لکۍ یې پاته ده .

آینه قز وویل :

— د مور ناروغی او د کور ځکار فرصت نه راځوی ، که نه
له وخته به خلاصه وه .

یخشی کل وخنډل او وپي ويل :

د کور کار یوې خواته د مور خدمت دې بلې خواته د زړه کار

ته نه پرپریدی ، حڪه ما داسي فكر ڪاوه چي اوس به دي لا تر
 نيماي نه وي اړولي خو خداي دي له بدو سترگو ساته .
 آينه قز چي د تئره اور ولړلو او د وږيو ته يي خه اوبه
 وشندي ، وي ويل :

— پيل پايه او پتنوس ڪلې غالي مي اوبدي وي خو داخل مي
 هوس ڪړي و چي چنار ڪلې غالي واوښم ؛ ته هم راناروغه
 شوي ، نه پوهېرم چي څرنگه به راغلي وي !
 يخشي ڪل ويل :

— دلندو ختولږ اوبه دارو وي ، د زړښت دي ڪور وران
 شي سره په پله پروت وي ، په مونږ هم اوس وخت تېر شوه
 دے ، له توخي سره موساه وځي ؛ ډېر مي زړه غوښتل چي درشم
 خو څه به درته وايم !
 آينه قز ويل :

— ما هم بڼه وکړه ، بايد ستا مشوره مي اخېستي وه .
 هڼي ويل :

— تاته خداي په لب عمر ډېر بڼه فكر درکړي دے ، باور لرم
 چي اوس هم تر مونږ ستا پوهه ښه ورسيږي خو دومره درته
 وايم چي د غالي اوبدل تمام شي پرې کول او بيا يي پخپلې مور
 مه ګوه ؛ د هڼي لاس ښه نه دے ، هسې سر زورې ښځه ده نه
 چي خوارې دي ابته کړي : زه به درشم .
 آينه قز ويل :

— داخل مې ډېرو خوارۍ پرې کړې ده چې ته يې راييائي نه

کړې په بل چايي نه پرې کوم .

يخشۍ کل په موسکا وويل :

— ښه چرک به حلال کړې او په پلاو کښې به يې کېږي، ډو

ي ستا او خدمت يې زمونږ .

آيښه قز وخنډل او ويې ويل :

— چرک خو به درجار کړم ، هسې نه چې ناروغه دي کړي !

يخشۍ کل وويل :

— مرگ هم په ډکه خېټه خوند کوي ، پرېږده چې ستا

په پلاو مړه شم .

آيښه قز چې پخې ډوډۍ راوايستلې او نوې يې ورته ووهلې

ويې ويل :

— له کوچني وروړ سره مې پلار وعده کړې وه چې داخل غالي

خرشه کړي، ده ته به جامې او نوې چين اخلي ، اوس مې وروړ

لنډې ماسل دے ، هره لحظه چې دکور له څاره وزگار

شم راپسې وي چې هله ژر شه غالي ژر تمامه کړه !! له دې

امله زه هم هر وخت په غالي ناسته يم او دے هم راسره

لکيا وي کار کوي ، بلکې دکور ډېر کار ده په غاړه اخېسته

وي، ځکه ژر تماميدني ته نژدې شوه .

يخشۍ کل وويل :

— چې بله غالي جار کوي زه به بله نقشه په لاس درکړم ، نن سبا

”آلمه کل“ غالی ډېرې پسند دی ، آلمه کلې به دروښیم .

آيښه قز وويل :

— ترورې اورې غالی مې ډېرې جوړې کړې ، داخل مې نېټ
د مې چې لويه غالی جار کړم .
يخشی کل ورته وويل :

— نه زويه دا کار مه کوه !! دا نو په تجربه درته وایم چې
لويه غالی په یوه سر نه جوړېږي ، هم ډېر وخت نیسی زړه
دې وهی ، هم یو لاس نه راځی ؛ مور دې هم رنځوره
کار نه شی درسره کوله ، که یې وکړي هم مه یې ورپرېده ؛ ته
ځوانه یې په گوتو او متوکښې دې زور شته ، دا کمزورې د
یوه غالی که دواړه اوبی دوه وره راځی او کش پیدا کوی .
آيښه قز وويل :

— ښه شو چې راته ودې ويل ، دارښتیا ده ، زما بیا هېره وه
تېر کال مې یو جای نماز له ادې سره په گډه جوړ کړې و چې
ورته کتل به مې د دې غوټې ډېرې سستې وې ؛ جای نماز په
نیمايي بیه هم نه شو خرڅ .

يخشی کل وويل :

— ښه غالی برسېره پردې چې باید یو لاس اوبدلې شوې وې
ضروري خبره ده چې یو لاس بیاقی هم شی ، که په بیاقی کولو
کښې یې احتیاط نه وشي او کورې نا اواره یې بیاقی کړې درست
زیار به دې په سین لاهو کړي وی .

آئنه قز چي بيا اور ولولو او تناره ته وهلي ډوډي يې تر
نظر تېري کړې، ويې ويل :

— رښتيا خبره ده ، هر کار تجربه او حوصله غواړي ، چې زه له
تجربي نيمگري يم او موږ هې حوصله نه لري ، ځکه واييم چې دا
غالي به په تا پري کوم او ته به يې راييائي کوي !

چې آئنه قز بيا سر تناره ته ورتيت کړ ، ډوډي ورته
پخې ښکاره شوې ، راويې اېستلې ، خوله يې وڅنډله ، په داسې
حال کښې چې دواړو خپلې ډوډي پخپلو وړينو روويو (دري)
او د دويم "واو" په زور سره (کښې نغستې ، آئنه قز يوه خوا
بله خوا وکتل ، غوږ يې ونيوه او په وارخطايي يې وويل :
— تروري د ټپنکونو ژغ نه دے ؟ !

يخشى کل وويل :

— په ټپنکونو يې اور پورې شه ، زه خويي نه اورم ؛ څه مړ
به رانه غواړي ؟

آئنه قز وويل :

— ماته خو داسې معلوميږي .

يخشى کل چې شاوخوا وکتل د کلي نورې ښځې او ماشومان يې
متوجه وليدل ؛ يوه ښځه پر بام ولاړه وه ، هغه يې وپوښتله ، هغې
هم ورته وويل :

— د ټپنکونو ژغ مخ په زياتېدو دے او وار په وار رانژدې

کېږي .

د اارومه میاشت وه چې روسی قوه پر د غې خوا نه وه راغلې
 وضعه عادی وه او مجاهدین هم لرې تللی وو ، حکه چې د
 یرغل مخه بدله شوې وه ، په کلی کښې یا وارې پاته وو یا زارې
 د کلی تلاشی او لوټل اسان کار ؤ ؛ هوشیارو بنغو کښې
 لا پخوا بنخي کړې وې خود پاته مال او تر هغه هم مهمه
 د ناموس مسئله وه چې نه یې پټول ممکن وو نه یې ساتل .
 د ټپنکونو ژغ په بیرې رانژدې کېده او واهمه په درست
 کلی لکه توره بارانی وېخ راخوړیدله . یخشی کل او آیدنه قز
 د ډوډیو پندې کورونو ته ورسولې ، د تنارۍ تاو بچایه خوت
 او خوله یې تابه ویل چې له ډبرې وېرې وازه پاته شوې ده . د
 ټپنکونو ژغ تر کلی راوگرځېد ، کانه هم په دې پوه شول
 چې کله محاصره شو ؛ ماشومانو د میندو لمنې نیولې وې او میند
 ستانه ورننگول . خه شېبه وروسته ډزې شوې او سرې مړې
 په هوا کښې سره تېریدې ، لنډ ورپسې سره پوځیان په کلی
 کښې پلي شول ، بوداگان وروټل چې گوندې د لښکر مخه له
 بې دفاع کلی خخه واړوې ، خو چې یو دوه یې په کنډاغونو
 وهل او پرمخ ولویدل نور ځای پر ځای شنه شهید ودریدل
 تلاشی شروع شوه ، کورونه یې لټ پر لټ واړول ، سند وخنه
 مات شول او بوختې وتوښل شوې ؛ د برجو په څوکه دخو
 تل او د دېوالونو ډډې سورۍ شوې خو نه یې وسله وموند
 نه یې مجاهد ولید ، په لوټ تالان یې لاس پورې کړ ، چې د وایې

څه په لاس ورتلل د پلار مال يې و .

د آيښه قز دوی کره بل څه په گوتو نه ورغلل د ډوډۍ
رووې يې له تودو ډوډيو ډک ومونده ؛ يوه پرچمې ځوان
چې له روسۍ پوځ سره ملگرې وه د کور ځاوند ته وويل :
— په کاله کښې څو تنه اوسئ ؟!

بابه يولداش ورته وويل :

— يونه يم ، يوه مې ټيځه ده ، يوه لور او يو ماشوم زوی
لرم ؛ نور څوک نه لرم .

پرچمې په ډېر قهر ورته وويل :

— که د اشرارو مله نه ياست او دهغوی لپاره ډوډۍ نه
پنځوئ ، په څلور تنه مو شل دوه ويشت غټې غټې ډوډۍ
ولې پنځې کرې دۍ ؟ . . .
بابه يولداش وويل :

— مونږ د کار خلك يو ، د شتمنو غونډې د ورځې درې ځلې
تنور نه شو تودولې ، د درو څلورو ورځو ډوډۍ په يوځلې
پخه کړو او د غسې يې د سنيو په رووی کښې ونغاړو چې هغه
تمامه شي بيا يې غم کوو .

پرچمې وويل :

— تاسې اشرار هم د اشرارو مله ياست هم زيارکښان بدناموئ
زه به له تاسو گورم .
بابه وويل :

— اخر د خدای پکار دے، گناه مې څه ده ؟!

پرچمی وویل :

— یوه ډله اشرار ساکې ، دوو دوی ورته پخوې او گناه دې لا څه ده !!

په دې فرصت کښې روسان بلې خوږې ته ننوتل، چېرته چې بي غالی جار کړې وه ؛ څرنگه چې بل څه په لاس نه وو ورغلی ، د غالی پیڅې يې په برجه پرې کړې او ناتمامه غالی يې پر اوښو واړوله . د آبدنه قر ماشوم ورور غالی ترې ونيوله او په تړاږي ورته وویل :

— دامه رانه وړه !

روسی په قهر د برچې په څوکه پورې واهه ، هلك شاته ولويد او ويني يې په گربوانه راخوړې شوې ، مور او خور يې چيغې کړې . روسانو د ټوپکو خوږې ورواړولې چې غلې يې کړې خود بنځو چيغې چېرته کراريدې !

روسی وحشی هوايي ډزې وکړې ، د ډزو له اوريدنې سره څو تنه ملېشه خوږې ته راننوتل ؛ داملېشه د هغو وطن فروشانو له جملې څخه وو چې دوی به منطقه ورباندې ساتله او کله کله به يې جنګ ته هم له څخه سره بېول . ملېشه کانو فکر وکړ چې روسانو بناځو ته لاس اچولې دے ، سلاسي يې د ټوپکو خوږې ورواړولې او په سترګې رپ کښې يې لکه د منی وچې پانې راوغوړول . په لن وخت کښې کله د جنګ ميدان شو ؛ د روسانو او ملېشه کانو ترمنځ خونړي جګړه ونښتله ، که څه هم ملېشه لږ و او ښه

وسله هم د روسانو په لاس کښې وه، په نتيجه کښې هم د
 روسانو تلفات ډېر وو، هم يې ماتي خوړلې وه .
 چې ټپنکونه بېرته ستانه شول، آيپنه قز د روسانو د وينو
 په دارو کښې خپل په وينو لړلې ورور رااوچت کړ ، قتر يې
 زخمی و خود خداى په فضل زخم برسير غوندي و ؛ پلار
 يې د روسانو مړې څکول چې چېرته يې پټ کړى ، خور او مور
 يې دده په زخم گوټې وهلې ، ده په وينو لړلې او پرې شوې
 غالمه ژړله .

د عزت او ابرو وډی

جمروز ماما به د ورځې خامخا دوه درې ځلې د کواټرونو وروڼه وهل او لازم هدایتونه به یې همسایکانو ته ورکول. مثلاً:

— له بجلۍ سره پام کوئ، په یوه ځلې ډېر کار مه ترې اخلئ چې فیوز شارت نه شی؛ یا اوبه لږې مصرفوئ چې خان ډېره خرچه نه شی برداشت کولې. یا ماشومانو ته خبر ورکړئ چې په دېوالونو دې لیکې نه باسی، یا دې نورڅه وړانې نه کوی چې خان ورباندې خفه کېږي . . . .

خوپه پای کې به یې وخنډل او وېه یې ویل:

— گورئ په دې خبرو له ما خوا مه بدوئ، زه پردې توکریم د خان هدایت دے، که نه تاسو خپله ښه پوهېږئ چې د دې خبرو د بیا بیا ویلوڅه ضرورت دے؟!

همسایکانو به ویل:

— جمروز ښه سپړه دے خونایک (د کورونو مالک) نادیده

او وېستگي غوندې دے؛ خدای مودې ورسره پرده وساتی.

عجب خان (د گورونومالڪ) د ټپكداري له برکته په لږ وخت
 كښې د خای خایگير خاوند شوی ؤ ، په محله كښې يې خآن ته
 يوڅه ويل ، نه يې علم ؤ ، نه د معاشرت په ادابو پوهيده ؛ خو
 احتياج ورته د ډېرو سرونه ټيټ كړي وو ؛ جمروزماما يې كليوال
 ؤ ، څه يې نه لرل ، د ده په تنخواه يې گذاره وه . جمروزماما لږ
 ډېر لوست او په خبره پوه سړی ؤ ؛ هم يې د عجب خان د كواريترونو
 نگراني كوله ، هم يې د ده كارونه په دفترونو كښې خلاصول ، هم
 يې د خان نور حسابونه تصفيه كول ؛ جمروز د پاڅه عمر سړی و
 له هرجا سره يې په پسته ژبه خبرې كولې .

عجب خان د ټپكو په لاس ته راوړلو كښې ډېر ماهر ؤ ، هميشه
 به ښې ټپكې لاس ته ورتلې چې له دې امله يې ژوند ژواك په لږ
 وخت كښې دومره ډېر بدل شوی ؤ چې نور پخپله هم خآن نه پېژاند
 خوځايه محكي ، خوځايه دوكانونه ، تړكونه ، بټۍ ، ښه بنگله او يو
 درجن كواريترونه يې جوړ كړي وو چې له هرې خوا ورته كافي عوايد
 راتلل او ورځ په ورځ يې پانگه ډېرېده ؛ كواريترونه يې چې د جمروزماما
 تر مستقيمې نگراني لاندې وو ، هريو د مياشتې له پڅوسو تر زرو
 روپيو په كرايه وركړل شوي وو خو عجب خان ورباندې خوښ نه ؤ
 په پلمه به يې كاوندیان تنگول چې دا كار يې يواځې د بد خلقۍ له
 امله نه ؤ ، بلكې د كنجوسۍ په لاسه يې تنگول ؛ ده په دې رويه
 كښې خير ليدلې ؤ .

د پاکستان قانون دے چې څوك چاته كور په كرايه وركړي بيا

خوچي کرايه نشين پخپله نه وی وتلی د کور مالک یې نه له قانوني
دلیله پرته اېستل شوی، نه ورباندې کرايه دېرولې شی. کرایې وړخ
په وړخ دېرېږي، د عجب خان غونډې حریص بنیاد م باید کورونه د
وخت په اوچته کرايه ورکړي؛ ځکه به ده همپشه بهانې لټولې او تنګول
به یې چې د سړې سینې خاوند به هم د ده په کورونو کښې کاله په
سخته تېرولې شو؛ چې یو به یې له کور ووت بل ته به یې خامخا په
سل دوه سوه روپۍ پورته کرايه ورکاږي، ځکه د ده کوارتري همپشه
د وړخ په اوچت نرخ په کرايه ورکول کېږي.

یو وخت چې څای خالی شوی کوارتري په نږدې وړکې طبعه یې پخوانیو
کرايه نشینو ته خپه شوه چې له پنځه سوه تر اته سوه کرايه باندې
پکښې پراته وو؛ خصوصاً هغه ته چې لا دوه کاله پخوا په نرخ
پکښې مېشته وو او صرف د میاشتې پنځه سوه یې ورکولې. پخوا
یې هم دېر ځله جمروزماته وېلې وو چې سړي مجبور کړه چې
کډه واخلي؛ سړي نه ووت، بل ځای یې په دومره لږه باره نه لېدله
له قانونه یې استفاده کوله؛ د دوی یوه نیمه ترخه خبره یې هم
په ډال اخیستله او په کوارتري کښې یې سترګې خړې کړې وې. خان
ته سودا ورولوېده چې هسې نه جمرونه ورسره جوړ راغلي وی
څه به نه ورته وایي، باید سړي تلو ته مجبور کړي شی، لږ نه
د میاشتې پنځه سوه د پخې تفاوت دے، څه د مور زوکړي
هي دے چې ورته کورم؟

بله ورځ یې جمرونه په بل کار پسې واستاوه، خپل وږاږ یې په

موټر کښې راوست او له لرې يې هغه کور ته کورته ونيوله ورته ويلي
ويل :

— نن به يې تر ماښامه لس ځلې ور وروهي او په راز راز پلموبه
يې پوزې ته رسوي چې وتلو ته جوړ شي خو گوره لانجه ورسره جوړ
نه کړي .

هغه ومنله او خان ولاړ پخپلو نورو ماتو گوم وپسې .
هله ورغې ، وري يې په زور زوره وواهه ، چا د وره له شا
ورته وويل :

— څوك يې ؟

ده وويل :

— زه يم ؛ د خان سپه .

هغې ورته وويل :

— څوك نشته ، څه وايي ؟

ده وويل :

— غواړم چې د بجلی مېټر ، د غسلخاني شاور او ... وگورم .

هغې وويل :

— مازيگر راشه چې خاوند مې راغلي وي .

ده وويل :

— زه هر ساعت نه شم راتلل .

هغې وويل ::

— درته وایم اوس څوك نارینه په کاله کښې نشته ، ورته شم

در خلاصو لے .

دہ وویل :

— زہ خان تہ د درواغو حال نہ شم وروپے .

هغی پھ قهر ورتہ وویل :

— چي داسي ده نو ولاړ اوسه .

سپے لاري او نيم ساعت وروسته بيا راغے ، بيا يي د وره
له شاهغه سوال او خواب سره وکړي . په دې توگه تربیکا پورې
خوځله د دوی د خولو خونند سره بد شو چې البته وار په وار
يې خبرې تاوچنې کېدې او بدی تہ سره رسېدې ؛ مازيگر د خان
وراره ورتہ وویل :

— چي دومره په ستر مين ياست خان تہ خپل کور جوړ کړي ، يا
داسي خای واپړوي چې نايک يي د خپل مال په پوښتنې پسې سر
نه گرځوي .

بنهچي ورتہ وویل :

— ډېر سپک او بې ناموسه بنيادم يي ، که مونږ داسي پوهيدے
چې په قبله دې را کولے نه به وو ورتہ راغلي ؛ د رتہ وایم چې خومې
خاوند رانه شی ور نه شم د رتہ خلاصو لے ، خداي دې وکړي چې ور
په ډېرو وهلو وهلو درې ورې کړي ؛ بلا مې هغه توره په تا پسې
او ستا په وره پسې ، خو چې خاوند مې راشي ورتہ وبه وایم چې
په ميدان دې واپړوي خو چې د ستا غوندې سپک سمي ترغ نه
اورم .

د خان وراره چې دغې خبرې ته په تمه و ولاړ او خان ته يې

حال ووايه، د واپرو په خټ خټ وځنډل او خان وويل:

— ارمان چې جمرود د كلي سره او لوسته بنيادم د مې

شل كارونه مې نور وړپورې سمېري كه نه زه به د ده ښه سړيتوب

څه كوم، وخته به مې ورته ويلي وو چې يار په دومره خدا ترسي

چېرته غټ جومات كوره، مونږ له بزرگانو كار نه شو اخيستل

نه گټه ورته په بزرگۍ او خوش اخلاقي كېږي، كه كېده

بزرگان به د بله ننگونو خاوندان وي او ده به زما لاس ته نه

كټل.

سبا چې جمرود ماما خبرېدو هغه كاونډي موټر راوسته

او كډه يې بار كړې وه، كه هرڅو جمرود ورته عذرونه او

نارې وكړې او وېل چې بيا به ورسره داسې سپكه وضعه نه

كېږي او اتفاقاً زه يو پرون چېرته تلل وم.. هغه نه منل او ورته يې

وويل:

— علاوه پر كړايې مجبوريته نه لرو چې ستا د سړ دوغا او ستا

د نوكرۍ برحالي هم پخه وخته غواړو چې كه تله نه يې هسې نه

بيا د خان بل نوكر ور راووهي.

جمرود ومنله چې په زور كلي ته كېږي، په تش شوي كوارتر

كښې وگرځېد، هرڅه په ځاي وو، د يوې شپې كړايه او د بجلي

احتمالي محصول يې ترې كوتو ته كړ او په خداي يې وسپارله چې

ننه بهي خان راغې جمرود ته يې وويل:

- ڄڻ ته ڪو به ڪجهه ڪري ته ڪو به ڪجهه ڪري ٿو ؟!

ڄڻ ته ڪو به ڪجهه ڪري ٿو :

- وڃي ته ، لاڙه .

خان پٽ خوشحالي وڃي ٿو :

- گورو ڄڻ ته ڪو به ڪجهه ڪري ٿو !! ٽاڻه پٽه ڪري ٿو ڪو به ڪجهه ڪري ٿو ؟!

ٽه ڪري ٿو ، ڪو به ڪجهه ڪري ٿو ڪو به ڪجهه ڪري ٿو .

ڄڻ ته ڪو به ڪجهه ڪري ٿو :

- ڪه مراد هجي ٽن ڪول وي زو ڪو وليم چي له دي په هيسته

چي هر ڪور راتشيري وڌ ته به بي جندره وڃو او هيچا ته

به بي ته وڃو ؛ له دي نه ڪه جوڙي شوه چي ما په ڪومره

محنت د پٽه شپي سو روپيو ڪور په زر روپيو وڌو او وڌو

دي پسي وڃي ؛ علاوه په دي نن نورو هم په دي وضعه بده

منلي وه ، په زاري منت مي راتم ڪرل .

خان پٽ جيوت وڌو وڃي ٿو :

- اوس ڪوم ڪور ٽي شوه د ڪه ؟

ڄڻ ته ڪو به ڪجهه ڪري ٿو :

- هغه چي وڌو وڃي د مياشتي په زر روپي وڌو وڃي ٿو .

خان وڃي ٿو :

- جمعه ڪي دهي خدای خوار ڪري پنڀل لاس مي هغه بل ڪور

ورڻو ٿو .

جمروز وويل :

— هغه څه گرم دے ، له لرې به دې گوته ورته نيولې وي ، څنگ په
څنگ کورونه دي . خوزۀ وایم اصلاً ښه کار نه کوي ؛ لږ دې وي
تل دې وي ، په عزت او آبرو دې وي .

خان په غوسه ورته وويل :

— چې د عزت او آبرو د وړې غواړي به چو ته يې غواړي .
جمروز وويل :

— زما هم دغه يقين دے چې ستا کړه نشته ؛ خداي پامان !

د صدر هېلمه

شیخ صاحب چې د وکان پرانېست شاوخوا یې سترګې وغړولې ، هرڅه
 ځای په ځای وو، داډه پخپل ځای کېناست ، وخت کافی ؤ ، دل په دستور ځپله پاته وظیفه
 پای ته ورسوله او چې دوغایې وکړه د کور ضروریات یې له ځانه سره
 وشمېرل ؛ د دوو ماشومانو یې د نوی ټولګی لپاره کتابونه پکار دی
 یو ماشوم یې د سکول جامې نه لری ، د لور یې پنبې یبلې دی او په
 کور کېنې د وره قدر وره نه دی وړپاتې . فکر یې وکړ چې تراټه نهو
 بجو څه سودا وکړی لومړی به وره واخلي چې کېده په هرڅه مقد
 ده ؛ د ماشومانو ضرورتونه به د ماسپښین له لمانځه وروسته کوری
 هغه هم که یې سودا وشوه او پیسې لاس ته ورغلې .

چې یو دوه غوړپه د شېدو چای یې ترستونی تېر کړ بابواشنا
 یې راغی ، له روغېرو وروسته د د وکان په خوله کېنې کېناست ، ورځپاڼه
 یې ورته ونيوله او وېی ویل :

— شیخ ما (شیخ ماما) دا اشتهاړ دې لوستی دے ؟!

شیخ اخبرته لاس کړ او وېی ویل :

— په خدای د کور ټک پوک اود ماشومانو غمونو هرڅه رانه هېر کړي
دی ، اخبار خوهم په دانه زړه لوستل کېږي ، خودا ووايه چې بيا
دڅه اشتهار دے ؟!

بابو وخنډل او وپي ويل :

— داسې دې ځان ناگاره کړے دے لکه چې هډو په پاکستان

کښې نه اوسې !

شيخ وويل :

— بابو حبيب ! يود اولاد ونو نوکړ به لاڅه خبرېږي ؟ ... له

سهار تر ماښامه مې وينې چې سترگې مې لارې ته سپينې شې او
ژبه مې د کوڅې له ماشومانو سره په خبرو خبرو وپښتنه وکړي
خو باور وکړه چې حساب ورته کوم د اولاد سر او تن مې نه شم پتولې
چې جامې يې بنويه کړم ، خپلې يې نه وې ، چې خپلې ورته اخلم کتابونه
يې نه وې ، چې دهغه غمه کوم يو پکښې بيا ناروغه شوې وې ، داکتران
خو خدای وښه راشه که يې گوري ! په دې گرانې کښې به سره دڅه^{اوله}
شې غم وځوپے شې چې اخبارونو ته وژکار شې ، بله دا چې
يوه نيمه دوه روپۍ په اخبار ورکوم ولې چيني يا غور کورته نه وړې
چې ....

بابو خبره ورغوځه کړه ، وپي ويل :

— دغه کيسې دی چې مشرانو بلنه ورکړې ده او نن يې په

چوک يادگار کښې د عامې جلسې اعلان کړے دے .

شيخ اخبار نالوسته بېرته وغښت او وپي ويل :

— مشران له مرو گېډو خبرې کوي ، څه پوهېږي چې دانن که زه

جلسې ته لار شم زما په بال بچ به څه تېرېږي ؟!

بابو وويل :

— درست کال يې وهونه پوره کېږي په يو ورځ به څه پوره

شي ؟!

شيخ وويل :

— ټيک وايي خو چې دنن ورځ راکړه نه وي او غرچې ته مې اولاد

نهر کېښي دا به سمه وي ؟! بله دا چې که نن نن ماشومانو ته

کتايونه نه واخلم سبا به يې په سکول کېږي څه حال وي ؟...

بابو وويل :

— شېخه ! په تاهم لکه چې بد باد لگېدلي دي ، پخوا خو

دې دومره زړه تنگ نه و ، چې جلوس به وتلوته به يې په سر

کېږي روان وي ، نه پوهېږم څه درياندې شوي دي ؟!

شيخ ورته وويل :

— پخوا يو سر دوه غوږه سره وم ، بيا چې مې واده وکړي

ورور مې راسره و ، که زه جبل ته هم تللي وې کور ته به مې زړه

نه و راخيل ، اوس يو زړه يم او نيم درجن واړه ماشومان ، په ځان

خو حرام شه که به اړيم ، دا دخداي مخلوق به هم څه وبال

لري که څنگه ؟!

بابو وويل :

— شيخ ما ! پخپله تر ما ښه پوهېږي چې رازق مطلق خداي پاك

دے، چې خولې او کښې يې راگرې دی روزی به هم راځوی .

شېخ وويل :

— بېشکه چې رازق مطلق خداى جلّ على شأنه دے خو بنده هم بايد
خه لاس پېنې ووهی ؛ په تياره چاته له اسمانه پخې ډوډۍ نه
راوړی .

بابو وويل :

— لنډې اوږدې يې پرېږده ، وخت تېرېږي ؛ دا ووايه چې يار يې
که دې بس کړې ده ؟

شېخ وويل :

— چې توره بريده مې درسه په يارۍ کښې سپينه کړه ، پخې جېلونه
مې درسه وزغمل ، چې په لاسي چارجونو مې هلونه نه و ترهېدل
چې په سرو گوليو مې سترگې نه و وېرېدې ، چې دنورو به مزي
وې او مونږ به په کلونو کلونو له لرې ورته کتل ، په هغه وخت کښې
چا شېخ نه ولېد چې په زړه يې ترهه راشي نن خولا د کرلې کرلې
جلسه ده ؛ خوياره وايي يار ته حال وايه پردی ته لاړې کوه ؛ ما د زړه
خبره درته وکړه .

بابو وويل :

— که دا سوچ کوې چې مونږ ته به د سرکار له کوره راځي او هرڅه
به راځي په دې غرو وي درته واييم چې تېروته به يې ، هرچاته چې
گوري دغه شان پخپلو خولو کښې ډوب دی ؛ خو گوره قام اولس
هم په سړي حق لري او ....

شېخ خبره ورپري كړه :

— ته رښتيا وايي خوزه دانن نن تر چارې لاندې ساكه باسېم؛ زما غونډې مجبور سړي به د پارټۍ له خوا هم معذور گڼل كېږي.
خه شېبه د شېخ انكار و د بابو اصرار، په نتيجه كښې بابو غښتل شو، د شېخ احساسات يې راوپارول، دوكان يې وټاره او جلسې ته ورسه روان شو.

شېخ په ونه منځ ميانه، په عمر پنځوس دوه پنځوس كلن د لويې ږيرې څښتن و چې پكښې سپين لگېدلي وو، د مخې دوه غاښونه يې هم وتلي وو چې د ښې د ځوانۍ له ټكه اوښتې ښكاراوه، ډېر كاله يې د خپلې پارټۍ په جلسو جلوسونو كښې "زنده باد" او "مړده باد" ويلې او ډېر ځله چېل ته نننه اېستل شوي و.

هرڅه بابو چې يو وخت په كومه سر كاري محكمه كښې بابو و بيا د سياسي مخالفت په وجه يې وخته متقاعد (ريټايرډ) شو، د ښې هم د بارټۍ فعال غړي او پخواني مخلص و، د ده عمر هم د پنځوسو شاوخوا و خو ځوانۍ او طراوت يې تر ډېره حده ساتلې و، لوړ دنگ او سور سپين سړي و چې ناپېژندوي ته به نتر خلوېښت كلنۍ اوښتې نه ښكارېده.

شېخ جلسې ته روان و خوزه كورته ختله و، چې نور د ډلې ياران به يې ورسره مله شول تريوه ځايه به يې د جلسې په شوق د اولاد لوبه او مجبورۍ له زړه ووتلې او داسې ډاډه

به روان و چې تابه ويل هېڅ اړتيا نه لري او هېڅ مجبورييت نه پېژني؛ خو ژر به دنهر کاله تش دسترخوان ورپه زړه شو په خوله به يې مهر ولگېد، او دخبرو سلسله به يې له ذهنه تر ژبې قطع شوه .

چې جلسې ته ورسېدل ډېر خلك راغونډ شوي وو، مشران سټېج ته وختل وارپه وار يې له خولو ځگونه وغورځول، د جهان بدۍ يې د وخت په حكومت وروتلې، د "زنده باد" چيغو فضا په سراخېستې وه خو څرنگه چې غونډه مسالمت آمېزه غونډې وه د پوليسوله خوا نه لايې چارج وشو، نه يې كېسې وښنده نه يې كړفتارۍ وكړې .

شېخ په خبرو نه پوهېده، كه هرڅو متوجه شو چې يوڅه خو پوه شى اما دكور او اولاد د لوبې تصور به هرڅه ورته كېدو و كړل، چې بابو ته به يې وكتل زړه به يې وغوښتل چې په خټه خوله ورولكوي؛ د ظالم زوى نه د ده مجبوريتونو ته كتل نه يې د ده د ماشومانو لوبې ته، رايې وست چې جلسه ده؛ دا يې جلسه؛ جلسه به څه كړي چې نه دوى ته ډوى وركوي شى نه جامې ....

چې لحظه به وتله د شېخ په زړه به تياره راتله؛ يو وخت د جلسې په جوش كېنې يې ارادې پاڅېد، سټېج ته وروخوت، نطايي يوي خوا ته پورې واهه، مېكروفون ته ودرېد او ويې ويل:

عزيزانو!! زه ښه پوهېږم چې په مونږ تاسو كېنې مختلفو

سویو او مختلفو نظریو خلک شته او دلته هم وېر وېر خلک راغونډ شوی یو ، د چا هره خوا پوره ده ، د ژوند ډېر ارام یې ارام نه نه پرېږدی او د دماغی تفریح لپاره اله کوله جوړول خوند وړکی ځېني تر وېش په تالا خوښ دی ، د کرارې ډوډۍ یې تر ستونډې نه تېرېږي ، په دې ماجرا غوښتنو خپلې غریزې تسکینوي ؛ ځېني ځېني له ځانه جهانې بېخېره چې هېڅکله یې واقعیتونه نه دی پېژندلی لکه سېل وېرې خس و خاشې یې ارادې د بل په خوښه درومي ؛ ځېني داسې هم شته چې اولاد به یې دا اوس اوږ وېرې ناست وي ، په کور کېنې به یې دومره وړه نه وي چې خرپټ یې کړي ، دوی هم په دې گومان چې جلسې به مو د غیبو په خزانو ور برابر کړي ، عادی ژوند ته شا کړي او راشي د هغه چا په "ژنده باد" او "مړه باد" یې ستونځې وچ شې کوم چې دده له ښو او بدو سره هېڅ وېر دلچسپي او مینه نه لري .

دروښو !! تر کله به اوبه تر بوسو لاندې بیایو ؟! دا چې مونږ پلاروی او زموږ د مشرۍ تېکه داران دی او هر وخت یې حکومتنه په مونږ وېرولی دی بېکا به له کورنۍ صیب سره د ډوډۍ په مېز ټوکې ټکالې کوي او زموږ په بریو پورې به په گډه خاندی او ولې به نه خاندی چې نه یې وږې تمام شوی دی ، نه یې د زامنو د سکول کتابونه او جامې په مخ کېنې دی ، نه یې لوبه لوڅې پښې ورته گرځي ؛ که غم دې زموږ تاسو غم دے ....

غږیزانو !! سوچ وکړئ ، که بد وایم خوله مې راماته کړئ ؛ که دولتونه

راشی لارېشی ، که حکومتونه بدل رابدل شی لکه چې دېر بدل رابدل شوی
او موږن تاسو د سر په سترگو لیدلی دی زمونږ به پکښې څه بدل
شی ؟ آیا بیا به هم د څو په برخه لپه نه وی ؟ آیا بیا به هم دا ښکلی
موټرونه او لوړې ښکلې د خدای د بختو نه وی ؟ آیا څوک به د
سکولونیس معاف کړي ؟ آیا څوک به د کورونو د وکانونو کرایه د خدا
په لار برابر وټاکي ؟ آیا څوک به د نرخونو د بې موجه لوړېدو مخه
ونیسي ؟ او آیا دا څه چې زه وایم تر اوسه کوم مشر صیب په کومه
جلسه کېنې ورته گوته نیولې او کومه طرحه یې وړاندې کړې ده ؟؟ آیا
کوم داسې قرارداد پاس شوې د ۵ چې د ولس ستونځې وړاندې لري
شی ؟ که هسې په کرسیو او په قدرت ججبال وی زمونږ یې وړاندې
څه ؟ یو عمر مو د بل په خوله جېلونه ولیدل ، وهل مو وخوړل ، کار
کسب رانه پاتې شو نتیجه یې څه وخته ؟ خدای ته وگورئ راځئ چې
سوچ وکړو بیا څه وغواړو او هغه څه وغواړو چې په غوښتنه
ارزی .... داسې حکومتونه ، داسې حزبونه ، داسې مشران او داسې
جلسې جلوسونه چې په هغو کېنې د چا بې گناه ماشومان تش شکار ته
وچې شونې ناست وي ، چې د چا اولاد ته د سکول جامې او کتابونه نه رسېږي
د چا د لوڼو سرونه او پښې پکښې پټېږي دا به څه کړو ؟ باید تر هرڅه
دمخه هغې فیصلې ته ورسېږو چې مونږ په سړیو گناه کړې او د سړیتوب
لارې ته مو ورسېځ کړي ....

شیخ په هیچا هم چوسه نه وکړه ، نه یې په حکومتونو سترگې پټې کړې
نه په مشرانو او شوخو د هرې خبرې په پای کېنې به یې د خپل کاله لوړه

د سکول فیس ، جامې او کتابونه د ترجیح بند غوندي تکرارول، یو بابو پوهېده چې د شیخ کوم خای خوږېږي ، نورو ته د ده خبرې دېرې پاروونکې ښکارېدې ، چا به فکر کاوه چې شیخ د پارټۍ له مشرانو ګڼله من دے ، په دله کښې د لکۍ جوړول غواړي ، چا به ویل شیخ یوړښتینې فداکار او جذباتي سړی دے د پارټۍ په ګروپونو کښې سړی شوې وینې بیا راتودول غواړي .

چې جلسه ختمه شوه خلکو شیخ په اوږدو راواخېست او د "شیخ حیم شاً زنده باد" ، "ترشیخ زنده باد" او "ښتین لیدر زنده باد" چیغود پارټۍ د مشرانو پدېل ورمات کړ .

د پارټۍ د ښار صدر خپل موټر ورته ودراره او شیخ ته یې ودرېته کړ چې ویې رسوي ، له شېخه لوی سړی جوړ شوی ؤ خو د دے نه پوهېده چې په کاله به یې ورځ څنګه تېره شوې وي ؟ که یې ماشومانو ته مور د ګوندې له کور څه ورپه په پور راوړي وي هم ښه که نه نو . . . .

بیا به ورپه زړه شو چې سبا ته به یې ماشومان د هیډماسټر ځواب څه وایي ؟ آیا دا دلیل به یې څوک ومنی چې پلار یې د قام د غمخوړی لپاره کور، اور او کار کسب ته شا کړې و په داسې حال کښې چې د هیډماسټر غوندي د قوم خدمت دېر مشهور کسان په مړه خېټه سارې سیدوړی ته ارام ناست وو خوده خپل اولاد وېرې پرې اېښی و نو که یې کتابونه نه وي راوړي ترسره جار .

صدر چې د موټر ودرېته خلاص کړ ، شیخ ورته د لارې ملګري پدې کړل

د صدر اصرار و د شېخ انکار ، خو بالاخره که شېخ هرڅو ځان په یوه خوا بله خوا کړ صدر نه پرېښود په موټر کښې یې کښېناوه ، په لارې صدر ورته وویل :

— شېخ صېب ! خبرې دې دېرې پخې وې ، په اولس یې ډېره اغېزه وکړه ، مونږ هم ومنلې ، اوس باید سره کښېنو او ستا په منصوبه خبرې وکړو ، ما د پارتۍ اهم اراکین بېکا ته رابولي دی چې ستا په حضور کښې وړاندې غور وکړو .

شېخ ورته وویل :

— نوږ تاسو پوه شئ کار مو پوه شه ، ما د بازار په خوله کښې کوز کړئ چې اولاد مې شپې ته وېرې پاته نه شی .

صدر وویل :

— مونږ هم دغه د لوبو تندو احساس راغونډ کړی یو ، د قام غم د مې که نه نو هغه ستا خبرو زما څه لږ دی ؟!

شېخ وویل :

— زه پخپله د نن لپاره سملاسي چاره ستا په کاله کښې نه وينم د وېرو په دوکان کښې یې وينم او د کتابونو چاره لومړۍ پخپل دوکان کښې چې څه وکتیم بيا په قصه خوانۍ کښې وينم ، د غسې مې گڼه نوږ مشکلات .

صدر دده په خبرو نوږ گومانونه کول ، ډېر ورته ټينگ شو چې ارو مرو به په ماښامنۍ جلسه کښې برخه اخلي ، خو دده سودا کاله ته وه ، دهغه دا خیال نوږ هم په يقين بدلېده چې شېخ په څه خبره کيله

شوے دے باید ښکاره شی چې د گیلې ځای یې کوم دے ؟ شیخ دکار
سر په او پخوانۍ فداکار دے باید پخلا وساتل شی ؛ علاوۀ ښه خوله
ژبه لری فن یې جلسه درسته و خوځوله ، که خواید ښه شو ډېر تاوان یې
مرسپری . ځکه یې نه پرېښود ، که شیخ په سوکارنو چوک کښې هرڅو
پښې ووهلې صدر به ورته وخنډل او ویل به یې :

— که مې و هم وهې نه دې پرېښدم حتماً به راسره شې !

شیخ یې له ځانه سره بوت ، څه شیبه وروسته د موټرونو بهیر
راوړسېد ، شیخ یې پورته کښېنوله او چې یاران به رارسېدل لومړۍ به یې
د شیخ خوشامندي کولې ، خو شیخ په بل عالم کښې و . د مازیګر چای له ککونو
پسټیو او راز راز کلچو سره په مېزونو کېښودل شو ، د شیخ هېڅ شی
ته لاس نه ورتلو خود صدر او یارانو په ډېره غوښتنه یې یوه پیاله وپوړې
کړه ، چې لومړۍ غوړپ یې کاوه و چې شونډې ماشومان یې سترگو ته ودرېدل
او شنه شهیده ښځه یې لیده چې نهر اولاد ته د ناامېندۍ غټې غټې
اوښکې خشوې ، لاس یې وپوړېده او ډکه پیاله یې له لاسه ولوېده ، چای
یې په کپډوان ورتوی شو چې تر لمنې یې لوڼد کړ ، برسېره په سوځېدو
او لندېدو د خجالت خوږې لاګونې پرې رماڼې شوې ، یارانو ته چې
دده احساسات انساني او سپېڅلی ښکارېدل یوه هم دا نه منله چې په
ظاهره ښویه سر په به دومره پرېشان وی او د کور غړی به یې په وچه
ډوډۍ هم نه وی قادر .

د پیالې ماتېدو دده د تلو اراده مېخکوب کړه ، په محفل کښې
یې له محفله لرې چکر واهه خو د تلو اجازه یې نه شوې غوښتې ، نه پرېږد

چې دا دك ماته ځلك چې د تغن لپاره مبارزې ته راغونډ شوى دى شونكه
پوه كړى؟ ...

چې د ماسخوتن د دودۍ مېز ته ودرېدل، نور په كبابو په چركانو
ورغوښته شول، د ده مخې ته بيا هغه خپل نهر ماشومان ودرېدل چې دودۍ
غولرې او مور يې له تودو او ښكو پرته هېڅ هم نه ووته لرې، خو ظالم پلار
يې تلل دسې په مړه خېټه له حكومتونو سره د غرې وهى او ممكن دده
له لورې لا كوښې پرېشان وي چې شېخ به د حوالانو په كومه توره خونه
كښې د مجهول سرنوشت په انتظار پروت وي؟

كه صدر هرڅو خواش وكي د شېخ لاس يوه نعمت ته هم ودرېت
نه شو، يارانو د علت پوښتنې ترې وكړې، شېخ چې په سمه نه شوې
پوهولې، پاڅېد او وې ويل:

— زه د داسې ټكانو دودۍ نه خوړم چې زمونږ په سر سوداگرۍ
كوي او ځانونو ته د خداى نعمتونه برابروي، زه نور له داسې خلكو
سره همناوې نه شم كولى كوم چې زما په ژبه نه پوهېږي او زما لوېتنده
وته ټوكې مسخري ښكاري ....

چې دا يې وويل بې سواله بې ځوابه روان شو، صدر هم نور سر
ورپسې نه وگرځاوه، شېخ په وېې كېده، سترې ستومان له يوه عالم
اندېښنوسره د كاله په خوا روان شو، له بده مرغه لاره هم
اوږده وه؛ بايد تخميناً څلور پنځه ميله لار پلې وهى، خو چې
كومر ته ورځي څه به وروږي او څه به وايي؟ په لاره كښې يې
له ځانه سره وپټيله چې نور به د سياست په ځاى د وکانداري

کوی او په هغویه نه غولېږي څوک چې د لوېږي تصور هم نه شي
کولې؛ خود تېر عمر قربانۍ يې هم له زړه نه شوې اېستلې .

چې چاته به یې ډېر وله

سور مينه و، د پانو د ژېړېدلو، وچېدلو او رښېدلو کيسې
زېږې شوې وې، يوې څانگې هم د طلوت او سرسبزۍ نخښه په لاس
کښې نه لرله، هرڅه چې څوړمخې ورېځنۍ وو د مخې په تاراج کښې
تللې وو. بيا به هم چې د "اور" له څوکو کوم رېږدېدونکې باد مېوته
راتېت شو وخت وچې کړې څانگې به يې يوه پر بلې اړولې تابه ويل چې
د سرکشۍ خيال يې له سره باسي او د عمر توبه وړکول غواړي چې بيا
له پسرلي سره سر نه وخوځوي.

د ستونځو او ستړياؤ ورځې وې، هر سيمه د ژمې په فکر کښې
و، چا بوټۍ، خوځ او پچې خوښايې پوره کړې وو، د چا لاڅه
کمبود وو، د غسې چا د ژمې وړه کړې وو، د چا په ژنده کښې وو.
ځينې به لا ممکن اوس هم په غله دانې پسې گرځېدل چې په پوردار
يې پيدا کړي، لاندي هم د چا مخ په وچېدو وو، چا اوس کول.

د کال لومړۍ واورې غرونه سپين کړې وو چې د ژمې د ژر

راټلو وېره يې پيدا کوله، د واورو او ککلونو وخت رالښت شوه و

هر څوك د خپلې نيمگړتيا په پوره كولو پسې سترې و ، له سهاره تر ماښامه له يوې كلا بلې ته او له دې كلي هغه كلي ته بڼا د ماڼۍ چرچېر و ؛ لكه د داني په تلاش پسې سترې مېړۍ تلل او راتلل ، ځكه چې نيمگړتياوې يوله بله پوره كېدې . "كرو باغ" سوب او وچ وطن د كڼ اولس بس يو څو كارېزونه ته اړولي دي ، كار كسب هم پكښې نشته . ډېره برخه خلک په نورو سيمو او بهر ملکون چلېږي ، ژمي يې اوږد او آذوقه پكښې كميابه ده .

حاجي صاحب دوه ساتلي مېړان د لاندي لپار حلال كړي وو د كور مخ ته يې د البيلو په غرض په اوږه اړول ، خپلوانو ورسره مرسته كوله او ماشومانو بدوگۍ په اوږه توغولي نيم پاڅه نيم اومه يې خولي ته نيولي ، د البيلو په تماشه كښي يې توري اوبه له جوخښكو رابېږدلي په كړيو انونو او لمنو يې تويېدلي .

د جومات خادم (هغه څوك چې په ژمي د جومات د تودولو وظيفه په غاړه لري) ورته خبره لمر ته ناست و چې لاسونه او مخ يې په وازدو غوړ كړل د پښو له چاوده يې په ژاولو تپلي ټوكران هيسته كړل ، د پسونو د البيلو په انتظار كښېناست ؛ د ده لاسونه هم سړي هوا او په سړه هوا كښې د ترڅو او خوځانو وهلو او غوندو پوره ورجېړه كړې اوله چاودې يې وركړې وو ، چې لاس به دې وركې تابه ويل چې سوهان مې په لاس كښې ونيوه خو د پښو چاودې يې ډېرې ژورې او لويې وې ، غصه د پوند و .

خادم ته كليوالو د خدمت په بدل كښې د كال يونيم خړول غځم چې

د "کابل" شپېته سېره کېږي په غاړه اخیستی وو؛ علاوتاً د خیر خلک هر چېرته شته نووهم لږ ډېر لاس ورته نیول کېده، ډېرو کورونو د ماښام پاسټه نه ترې سپاږو.

د غزني په ولایت کېنې دستور دے چې د چالاس خوړلې ته سپري خامخا به که نور خیر خیرات نه کوي هر ماښام د تنار له سره یو پاسټه د مستحق او نادار کاله ماشومانو ته ورکوي چې په دې توګه که په کلی کېنې لس کوره د گذارې وو ده ته لس پاسټي راټولېدل چې تر ډېره حده یې د غلې احتیاج رفعه کېده.

خادم ډېره په خواړه مزدورۍ کېنې سپینه کړې وه، په خواږه کېنې به تر ملکتي او اسامه په غریبه پسې وړکي چې ده به یې کیسې کولې، اوس د کور او بال بچ خاوند و؛ علاوتاً د لرې هېوادونو مزدورۍ په ډاډه زړه او ډک لاس کېږي، د ده دغه د کلی خادمی ترڅو تېره وه، تر مرګه رسېدل دی، له لوبې څوک نه دی مړ شوی چې دے مړ شي، په لږه ډېره یې دے نه دے او چې نصیب نه وي یې نصیبه ډوډۍ چاهم نه ده خوړلې . . . . دا خبرې به ده د خپل زړه د تل د پاره کولې او له زړه یې کولې ځکه چې د ده یقین هم دا وه چې ښې بدې د خدای له جانيه دي، که خدای وغواړي په نه کرلو نه رېښلو درمندانو او پتو خزانو دې اړول شي او که نه وغواړي خوړلې ته ورې ډوډۍ هم نه په برخه کېږي.

چې حاجي اکا پسونه والېل او په همدو کولو یې لګيا شو خادم لږ شته د لم ټوټه ورجلا کړ، په لرګي یې وټوټېله او چې اوږ ته

بي ونيوله ويې ويل :

— وايته حاجي صاحب ! د غو چاودو ميوات مړيو نور په پښو پټولو
کړي يم ، چې وړخ وځي په اوږده په پساړه سره غزېږي ، نه ورباندې
سم تگ کولې شم نه ارام خوب ، چې اودس کوم د اسان ستوري راباندې
وشمېږي ، ژاولې مې ورکړې ، په واسلينو مې غوړې کړې ، ومې کنډلې خو
په هېڅ توگه يې خولې نه سره ورغلې ، مجبور شوم چې ويې دا غم وايي
د لم داغ ورته ښه دے .

حاجي وويل :

— بله چاره ته لري ، په تېره چې د چا غوښه ترخه وي مگر د لم په
داغ سره ورشي ؛ او گوره اوس لا ژمې چېرته دے ، که يې غم نه وکړي
کوږ به دې کړي !!

خادم وويل :

— زه هم له ژمې ټارېږم .

حاجي وويل :

— ښه و زما لاندې ناوخته شو ؛ لږ غټ کنډک درجلا کړه ، کور
يې ورته کېږده ، بيا په ژمې لمان چېرته دي ؟

خادم وويل :

— خدای دې په مال په اولاد برکت کړه ، ايمان دې روزي شه ، مونږ
ته دغه نېټ هم بس دے .

حاجي وويل :

— خدای دې له غيږو چار وکړه سره له مونږه !

خادم چې د لم ټوټه ودرېږي کړه او د پکړۍ په شمله پورې يې غوټه
کړه پاڅېد چې لاړ شى، حاجى ورته وويل :
— خدای مخې که به لاړ شې ، لږ مونه مو پاڅه کړې دى چې د مېانو
له څو کړپيلو ورځلاى شو دودۍ به راسره وخوړې .
خادم وويل :

— خدای دې دودۍ ډېره لږه ، څه تکليف به درکوم ؟!

حاجى وويل :

— په يوه ټا به نه قيامت کېږي ، هر څوک خپله روزي خوړي .

کيلوال خلک د غرمې دودۍ په تېم نه خوړي ، له لسو تر يو لسو
دولسو بجو چې هر وخت ورباندې پېښ شول غم يې کوي ؛ دوى هم تر لسو
لس نيو بجو د لاندې غوښې راڅړولې وې او کتو هم پخه وه ، نور به
يې څه نه کتل ؟!

خادم چې د حاجى کړه کښېناست ، دسترخوان وغوړېد ، د لږمانه د
قوږې په ټاليو برسېره څه تناره ته وهل شوې بوټۍ او څه په غوړپيو
کښې سرې کړې غوښې يې هم راوړې ، پخه شپږ تنه ترې راوگرځېدل .
د دودۍ په وخت حاجى ورته وويل :

— عثمان اکا ؛ (د خادم نوم دى) ماته عيسى خان يوه خبره کړې وه

ما ويل زه به يې په مناسب فرصت دريادوم ، خو د دنيا چارې پوره کېدا
نه لري ، تاته هم معلومه ده چې نن سبا د سرگړولو ته نه ورځلا سېږد
څه وکړد کور او دل چارې راپه غاړه دى ، مناسب وخت په گوټو
نه راغې چې کاله ته درغله وښه ، او بله دا چې زما او ستا به څه فرق

وی؟! پردی نہ یو، یو همد وذر یو، دا هم ستا کور دے، که یی دلته

درته واییم زه خو یی بده نه گنهم .

خادم په خوله کښې ژورولی کوله تېره کړه، ویی ویل :

— خدای دې کور ماته ورکوه ، بېشکه دا هم زما خپل کور دے .

حاجی ویل :

— عیسی خان تر ما تاته ښه معلوم دے چې سم سیال او د خیر سره دے

د چا په بدو نه دے روادار ؛ خپل خور او روغ بنیاد د دے .

خادم ویل :

— هو! خدای دې ښه ورسره وکړي ؛ له ما سره یی ډېر ښه کړی دی .

حاجی ویل :

— عیسی خان غواړي چې له تاسو دوستی وکړي (د غزني په مربوطاتو

کښې "دوستی" د "خوښی" لپاره هم استعمالوی) .

خادم ویل :

— سم سیال د دے غاړه نه ترې غروم ؛ خو دومره ده چې زما نجلۍ لا او

د ورکړې نه ده .

حاجی ویل :

— خپل خلک دی ، له خپلو سره خپلوی ده ، له سرې تېر به یی دوی هم

نه وراخلي ؛ زوی یی په "اسام" کښې دے ، چې مانگه ورکړې کوزې به په

خورچنی کښېښوی او واده که کال ښیم پکښې وځي څه پروا کوی؟! ښه

طایفه تر لویېږي ، خور لور پردے امانت دے چې یوه ورځ له مخه یی

په پرده ولاړه کړي هغه یی خیر دے .

خادم وويل :

— که خلائق تـا سـکـيـمـ او خـولـخـويـمـ بـل نه لرم ، له تـا سـره به مې
سلا کوله ؛ بيا هم که دې خوښه وي مهربانه به پلا کور کښې ورباندې
ورغېږد .

حاجي وويل :

— دېره ښه ده ، سره ورغوي سځو که لږ تر حال واکړې ښه به وي
هسې نه چې عيسى خان ....

خادم خبره ورلنډه کړه :

— که عيسى خان بل ځای نوک وښلاؤ زما پله لور هم مېړه نه ده
درېدلې .

حاجي وويل :

— ما داسې نه ويل ؛ ما ويل چې عيسى خان اوکه کړې يم ، نور به يې
هم اوکه کړي ؛ فجلې دېري دی خو دهغه ستا دوستي ته نه دې
کېږي .

خادم وويل :

— دوه درې وار يې د دم پله خوله راياده کړې ده چې ما به پله وال
واخېسته ؛ ما به ويل خدای مې روزي رسن د مې ، وږه لور سو اور
ته نه اچوم .

حاجي وويل :

— سبا بله ورځ چې بيا دم درشې که دې سلا شوه ورځ به ورته
وتاکې .

خادم ومنله ، دودۍ يې هم خوړلې وه ، دوعا يې وکړه او لاړ .
 بله ورځ عيسى خان او حاجى صاحب له دېمه سره د عثمان اکا
 (خادم) په درۍ کښېناستلې ، درۍ د خادم د يواځېنۍ خړې او ټټې
 خوږې خواته غوړېدلې وه . چې د خادم بشپې د چايو تور چايجوش
 له نغري راکوز کړ ، پيال يې له تاخه راواخيستې او چاي يې د دوى مخې ته
 کېښود ، په خپله لاره په خوږه خوږه ننوتله ، د وږې درې له شايي
 د دوى خبرو ته غوږ ونيوه .

د ورکړې نور شرايط اسانه وو تر حل شول ، پاته وه د ولور مسئله
 چې عثمان اکا په دېرو کښې ؤ او عيسى خان ټيټ ورته ناست ؤ .
 خادم وويل :

— خوارۍ څه عيب نه دى ، خوار به يم ، منم يې ، خو له سيالۍ
 مې څوکه اېستلې نه شى ؛ زما لور تر چاکمه ده چې نورې دې په
 څلوېښت پنځوس زره وېرې او زه دې خپله دکل غونډې لور په لس
 پنځلس زره وېرېم ؛! که رښتيا خبره شى والله که به يې نوک په
 دېرو وېرېکه کړم ؛ په دې خو نه شوه چې د خوار خادم
 لور ده !

حاجى وويل :

— دالا چا ويلۍ دى چې د ودان لور دې د خوار تر لور ښه وي!
 خو خبره دا ده چې يو خو د خپلو د مخ خبره ده ، پرديو ته يې
 نه ورکوي . بله دا چې دې وړاندې اخلى هغه دې وړاندې
 لکوي هم .

خادم وويل :

— لږې به نه خوادغه تېږ کال چې پخپله عيسى خان خپله
وږېه ورکړه ، خو يې ورباندې واخېستلې ؟

عيسى خان وويل :

— رښتيا ده چې ما څلورېست زره ورباندې واخېستلې ، خو کوم
هغومره به مې ورسره دود بايدۀ کړې وي ، کور به مې ورکړې وي
پوښ به مې ورکړې وي ، کپښې به مې ورکړې وي ، خيال به مې
ورسره کړې وي ؛ چې بېرته يې کورې والله که به لس زره هم راپاته
شوې وي .

خادم وويل :

— تۀ به يې لږې ، له ډکه لوښې که تۀ څاڅي هم څۀ به وڅاڅي
خيال به دې زړې غوښت ، نوم به دې کاوۀ . . . .

عيسى خان وويل :

— وينې ، شاباس !! دغه دے چې زما خبرې ته راغلې ؛ ما هم دغه

درته ويل !

خادم وويل :

— زما لور پۀ څۀ ده ؟! ږنده ده ، کنه ده ، بې لاسو يې پښو ده
که خدای مه کړه کوم تور وړېدوې شوے دے چې زۀ به يې دخدای
پۀ جات ولاړوم ؟! . . .

حاجي وويل :

— ډېرې خبرې د قرآن ښې دي ، لنډه به يې خلاصوو ؛ شل زره

دې شو ولور ، هېڅ مه ورسره کوه ، د ښه پوه شه خيال يې پوه
 شه ؛ خداى دې وکړې چې په يوه کميسه کښې يې ولاړوى که
 اووه شواروزه ورباندې ولونه وهى ؛ گڼنه يې پوه شه ، جامې
 يې پوه شه ، خرڅ يې پوه شه او د ښه پوه شه ؛ لس زره به
 نغدې چغدي د کوزې په وږخ درته بردى او لس زره د واده په
 وږخ !

له څه سرخوبى وروسته خادم غاړه کېښوده ، مالگه يې ورکړه
 او د زې وشوې .

خوږمخه يې کوزې کېښوله ، بل مخى ته يې نجلۍ سپره
 کړه ، خود عيسى خان زوى لا په "اسام" کښې دېروله . مياشتې
 کلونه ووتل ، د عثمان اڅا وېرې نجلۍ هم غټې او واده شوې
 خود عيسى خان زوى لا په گټه وټه نه و مور شوې ؛ ناوې به
 يې کله د خسرد کاله خدمت کاوه ، کله به د مور کړه ناسته وه ؛ په پټه
 خوله به يې په هر وېښته کښې دا نغمه غږېدله :

د هندوستان گټه دې زهر شه

زما په تورو زلفو سپين ولگېد نه !

د زړه رنځوره

چې لنده بل به نه و کله به ژمه و کله وورپه "اورازچال"
به د کور شاته پروت و؛ په دې تفاوت چې ژمه پیتاوی ته
او وورپه سیوری ته .

"چال" په اوزبکی ژبه بډوا ته وايي؛ "اوراز" هم بډوا شوې
اوله ځاره کسبه لويده و، د ژوند يو رزق يې خوږ، چې
ورځ به وتله د ضعف تله يې درنېدله او دې يې نور هم په
زمکې پورې نښلاؤ؛ څرنگه چې دگتې وتې يې څوک نه لرل
وچې لنده د نورو د سرخېرات ورسيدله . يوه يې پنځه وه
يوه يې پېغله لور چې هغه يې لاپه کمکينې يوه زارې موچې ته
ورپه نامه کړې وه . موچې به و د پنځه څلوېښتو شپږ څلوېښتو
کلونو په عمر؛ يوخشن، بد خلقه، بدرنگ او خوږچن
بنيادم، اوږده ژېړ غاښونه، څوکره پيره، تېنډې پرسيدلې سترگې
پلنې تورې شونډې، ارته خوله او د افريقايانو په شان تور ټيټيل
د مخ يوه خوا يې سوچېدلې هم وه چې په رڼا ورځ به سره

تړې وپريدو .

موچي ورسره ابتدایي ولور شل زره افغانۍ منلې ؤ چې په
لسو کلوونو کښې به يې ورسوی ؛ یعنې چې خو نجلۍ لویېږي
ده باید د خسر غاړه اېستلې وي ، پاته به شی وروسته ولور
هغه په دوی کښې دود دے چې د خسر گځۍ د راضی کولو
لپاره څه مال څه نغښتې د واده له مصرفه سپړا ومنی او وړي
کړي ، بیا نو د واده سرشته نیوله کړي .

د نجلۍ نوم "آبښه قز" ؤ ؛ یعنې ښکلې نجلۍ . آښه قز
اوس د څوارلس کلنۍ په درشل کښې وه ، د ورکړې یې اووه اته
کاله وتلی وو خو موچي لاتراوسه د ولور درېمه برخه هم
نه وه ورکړې ، تقاضا یې وه چې نجلۍ لویه شوې ده ، دوه درې
زره روپۍ به ورته برابرې کړم ، په نورو پسې دې دوی سر
نه گرځوی ، واده دې راکړي ؛ ترکله به یې کوره یې اوره گرځم !!
اورانچال نه دومره خبرو و ، نه یې واک اختیار درلود ؛ ښځې
یې دواړه پښې په یوه موزه کښې ځای کړې وې چې د خدای خدای
یوه ده که به پیسه هم ورته پرېږدم ، د کل غونډې لورمې چې د
سوهو غونډې بنیاد ته ورکوله دغه د پنځو روپیو هیله وه
که نه داسې سپړه ته به وایله که څوک خړه هم ورکړي .
په میاشت دوو میاشتو کښې به دا تقاضا او دا ځوابونه
رد وېدل کیدل چې نتیجه یې هېڅ وه .

اورانچال یو د پسه وچ کړې پوست درلود چې دایې هم

گېلم و هم تلتهك ، غوته موته د كور خواته ورباندې پروت و
 د جهان بڼې بدې يې كړې او د هر چاڼه يې لپه تړلې وو ؛ خدای
 خبر په دې شرايطو كښې به د ژوند خوړونكې شيبې ده خړنگه
 او په څه اندېښنو تېكلې . . . .

چې سپاره به چېرته د بزكشي مېلې ته تلل يا به راتلل
 آيېنه قز به تللې ورووتله ، د كور شاته به يې تر پټك دېواله
 سر ورهسك كړ ، كه به يې پلار وينې و كه ویده ستړگه
 نه ترې كیده ؛ پوهیده چې هغه خوار د ستړگو د غړولو توان
 هم نه لري . دې به د سپرو تماشه كوله كوم چې د ځوانۍ
 د سر كښو هوسونو په لمسه اوږده مزلونه د يوې لوبې لپاره
 نغاړي او د خطرونو پېل ما پېل كښې د برترۍ غريزه تسكيتو
 د قام قبيلې ځوانان به يې كتل چې د ځوانو هوسونو او زلميو
 زېږونو په غوښتنه به غوته سپاره له كلی ووتل ، د آسونو
 د سوو درجې او دورې به يې تر ډېره حواس و جلبول
 او تر هغه به يې ورپسې كتك خو چې به د وروستني سپاره
 سپاهي هم د دې له نظره ووتله ؛ د سپرو تماشي خوند
 ورکاوه ، زړه به د آسونو له شپا د شباب د مستيو سرود
 اورید ، دا ځكه چې "ايركش" هم د آسونو سره مينه لرله
 او د بزكشي مشهور پهلوان و . ايركش يو زلمی بزگرو
 چې ووپه به پخپله زمكه كښې لگيا و او ژم به يې د بزگري
 پاته كارونه ورونيو ته سپارل ، د يارانو په ټول كښې به د

بزکشیو په لوبو مشغول و. ایرکش ښه ځوان او ماهر سپور و چې پخپل تور سکان آس به سپور او د سپرو په مخه کښې به روان و، د یارانو به ورباندې سترگې روښې وې، د کلی ښه آسونه درست د ده په والک کښې وو، ځکه چې د ښه چاپ انداز و؛ هر چا به هڅه کوله چې ایرکش د ده په آس لوبه وکتنی، نوهیچا ورته هېڅ هم نه سپمول له دې امله یې ژوند هم ښه په سمول و.

څه د ایرکش ځوانی ښکې وه، څه یې د پهلوانۍ او چاپ اندازۍ شهرت و څه ورته د همځولیو احتیاج، چې په گډه یې له ده نه د ښایست مجسمه جوړوله. آینه قز هم په دغه کلی کښې لویه شوې وه، دې هم ایرکش ډېر لېدلی کتل و او د هغه د پهلوانۍ تعریفونه له ډېرو خولو اوریدلي و د دې زړه هم ورته خپله تنکی غږه پرانېستې وه چې ورځ په ورځ یې تسلط ورباندې مخ په ډېریدو او ټینګیدو و. لومړی به آینه قز هسې د نندارو لپاره ورتله او د نورو پېغلو ناوړو غونډې بس د سپرو تماشي خوند ورکاوه خو ورو ورو دا نندارې په قلبی ضرورت بدلیدې چې دې ستر نه شوه ترې پټولې. ایرکش ورته ورځ په ورځ لوییدو او ښکې کیدو، خصوصاً هغه وخت به یې په درستو حواسو د ایرکش پای سینه وریده چې بیا به یې د موچي څوک ریبار لیدلې و یا به یې مور ورته د هغه بدمنی څه ویلی وو.

چې ژم په وتلو شو د هوا بدلون د سپرو فکر په بله
 وړاو ، د بزکشی آسونه شنو ته وتړل شول ، سپرو خپلو
 کارونو ته لاسونه ټیټ کړل ؛ ابرکش هم یوم په غاړه
 کړ ، په کسبت کړونده بوخت شو . آینه قزد سپرو
 په ننداره تېرې لېږي نه شوې اوبه کوله او خپلو لېونیو
 اندېښنو ته یې د دیدن توبه نه شوې رسوله ، له سهار
 تر ماښامه به یې سل ځلې تر ړنگ دېواله سر ورپورته
 کړي خود زړه ورکه یې په لاس نه وتله . نور عالم
 د پسرلي مستې هوا ، شنو وینو او راز راز کلونو ته
 خوښیدل ، نور د مېوو او غلو دانو په تمه وو ، نوره
 غرونو راوتلی د ژوند په چارو مصروف وو ؛ دا برعکس
 له تماشو محرومه او له دیداره جلا شوې وه ، سرو
 کلونو یې په زړه سره داغونه اېښي وو او شنو وینو یې
 شین زړه نور هم شین کړې و . چې په آینه کې
 به یې کتل خپل ساده حسن ته ، خپل طبیعي او بې پیرایه حسن
 ته ، خپل کچه او معصوم ښایست ته چې خپل نازک اوله مینې
 ډک زړه ته به یې سر ورټیټ کړ او بیا به یې په هغه حال
 کې د خزانو ښامار او د ښاپېریو واکدار ستور دېو
 (زوړ موچي) سترگو ته ودرید . بې اختیاره به یې په پستو
 انگو د اوبښکو روڼه غاڅکی راوړغښتل . لکه خړکه چې
 د کال ځوانی ورپورې بده شوه دغه شان د خپلې ځوانۍ

پنختن په زړه پخوله ، چې ورځ به وتله دا به خپلې بدمرغۍ ته نوره هم متوجه کیده ، پخوا وړه وه په ښه بده نه پوهیده ، اوس پېغله شوې وه ، عمر یې پښه په پتخلسم کال اېښې وه ، د خولۍ غریبې درد ، د بېکسۍ او بېټۍ احساس اود بدبختۍ ترپنځوالې یې په کماله توګه درک کولې شو . غمونه ورځ په ورځ ورباندې غمېدل اوناېنډ شېبه په شېبه ورباندې خوریدله خو چې یې د مور او پلار په زخمو شخه نور مالګه مړچ هم ورود وړول ، په درد درد منه پېغله له خور په شلیدلي تلنک پرېوتله .

نږې ابې به کله ورته سپېلې لوګول ، کله به یې دکوم ايشان صاحب یا داملا صاحب په پاکو ګوتو لیکلې څاښتونه تاوینډه راوړل ، کله به یې په نژدې زیارتونو ګرځوله خود دې په رنځ کښې څه کم نه راتلو . اخر چا ورته وویل : د وړې په څېله کښې چې د "بازقم" شکې سرې شې ، نجلۍ تر غاړې پورې په تودو شکو کښې پټه کړې او ښه ډېره هندوانه په هغه حال ورباندې وخوړې چې خوله وکړې ، درست رنځ به یې له خولو سره له جنده ووځي ، د ځل غوندې به درته وغوړېږي . مور یې دا خبره ومنله ؛ دا یو ککلیوالی علاج و چې د قولنجو په خوږو اخته یې ډېر لیدلی وو چې شکو ته به یې بېول او په دې توګه به یې علاج کیده ؛ تیارۍ یې ونيوله ، دوه درې تنه د خیر سرې یې تر پورې تر لمښې ونيول چې یوه ورځ ددوی لپاره ګوډه کړې .

بله ورځ د سهار په خړه وړه کښې يوه وړه غوټه له کلي
 ووتله چې په هغوی کښې آيپنه قز په خړه سپره ، مور او
 درې تنه نور چې کړې يې په غاږو وې پلي ورسره روان وو، چې
 لمړیو نه راپورته کيدو دوی په شکه کښې ځای خوښ کړه
 و ، نجلۍ ته يې کنده وکنسته ؛ که دې هرڅو خاورې باد
 کړې چا نه ورته کتل ، په زوره يې په کډۍ کې کېږله او تر غاړې
 پورې يې په درنو او تاوځنو شکو کښې پټه کړه . د نجلۍ چينې
 سورې په سلکيو او ځکړو بدلیدې ، لمر هم تا به ويل چې دې
 منظرې ته حیرت وړه ده او په ډېر دقت سره يې څارې
 سپڅ ورته متوجه و . برسېره په دې چې ژر ژر يې هندوانه
 ورکوله خو چې د غرمې مخه شوه د نجلۍ خوله هم په رڼو
 او لوندو لېو پسې پټه شوه ، موريې وارخطا شوه ، ژر ژر يې
 د ملگرو د ممانعت باوجود په لاسونو شکې وتوښلې چې
 لور راوباسی خو آيپنه قز د خاورو لور څه خوښ کړه و
 د تل دپاره يې د ژوند له ستونزو سترگې پټې کړې وې !

بِخُدا اِستِلاهِ اِستِلاهِ

سترگي ۾ ٻه کٻو کٻي غريدي او ڀر ۾ ٻه مڙي ۾ سڀني
شوي و، درب دڙو، تڙي بڙي نه وڙو، سڀني مامدين
بنیاد و؛ ڀر به خوشاله کيدو ڇي بل ته به ڇي خير ورسيده
و؛ نه ڇي خيله تجربو له ڇا سڀوله نه ڇي خيله ڇوڇي.

حاجی عمر اکا به اوس و د خلورو خلورنیمو شلو کلونو
د عمر سپه ، برسره په دې چې په سترگو زهیر ، په غوږو
دروند او په صورت کمزور و خو همت یې لاجوان او فکر
یې په خای و ؛ د خلکو له خدمته یې لاس نه و اخیسته . له
لرې لرې کلیو به خلک ورته راتلل چې حاجی ښه لاس لری
او چې د چا مات شوې لاس یا ماته شوې پښه وروترې ټک پټ
شی ، کله هم ترې د چا مات هډونه کاږه نه دی ګوشېر
شوی ، چې ده ترې دی خدای یې داسې ښه کړې ده چې ته
به وایې هډې هډو مات شوې نه و .

حاجی اکا اوس بويا شوے و ، یہ کور بہ ناست و

دنيای چارو ته يې شا وړولې وه ، په مېړو په وړيو يې
کار نه درلود ، زامن او وېرونه خدای ډېر ورکړي وو
ده ته يې په کراره ورسوله .

حاجی په وروستيو کلونو کښې څه زمکه واخېستله ، کوږ
مېلستون (حجره) او جومات يې پکښې جوړ کړل چې د عمر
وروستې شپې ورځې پکښې ارامې د خدای په ذکر تېرې کړي .
چې کله به د وړې مخه وه او مېړې به يې سيا بندونو ته ختلي
مالدارو به ولېشل ، دوی به هم نيم کوره شول ، څه به په مېړو
پسې ايلاغ ته وختل ، څه به له حاجی سره د حاجی او ملک
پښتې خدمت ته پاته شوی وو .

د "چاردړې" د وړې گرمۍ کله په نورو ښه نه لگيده او
د سيا بند شالونه به يې يا ديدل په بودا شوی حاجی ډېر بده
نه لگيده ؛ بودا کانو ته هرڅه چې وی نرمه او گرمه هوا ښه
وی . د سترپو مزلونو خوند هم په ځوانۍ کښې اخېستل
کېږي ، د کډو د لېشلو اېولو حوصله هم ځوان زېږونه
او پياوړې مېنې غواړي ؛ حاجی اوس د دې خبرو نه و
ده ته تر هرڅه د ارام او استراحت ضرورت و .

څرنگه چې حاجی له اوله مالدار (رمله وال) سپه و
داسې مياشت يا اونۍ به نه وه چې دده به کومه مېړه يا
ورې د ايلاغ په غرنۍ ورشو کښې ترکمرګي نه وه رالويدلي
يا به لېوانو نه دارلې ؛ چاره څه وه ؟ په رڼو سترگو خو

يې نه شو ورته کتلې ، د ماڼۍ گوډې چاره به يې کوله او ټپونه به يې وړگندل چې د عمر په تېرېدو سره يې تجربه زياتيدله ورو ورو يې شکسته بندۍ زده کړه چې د بڼه سړيتوب له امله به يې د نورو د مېړو علاج هم ځاوه . په ځوانۍ کښې د مېړو په علاج په تېره په شکسته بندۍ کښې مشهور شو نورو پوښه و به هم ده ته مراجعه کوله ، په ده کښې چوسه نه وه که به نيه شپه هم چا خبر ورکړ د ښه به وړ روان و او دا يې يوه اخلاقي فريضه گڼله پرته له دې چې څه مادي گټه يې په نظر کښې وي يا چا ته د کومې اجورۍ تمه توقع ولري . ځان به يې ورساوه ، خپل وس او اخلاص يې له هېچا هم نه سپاوه .

ده به ويل :

— په لكونو پوښه دی ، گرده مېړې لری ، گرد و ته دغه شان پېښې ورپېښېږي ، دا چې يواځې يې ماته د تړلو چل راځي دا به خدای ته منظور وه چې د خدای د مخلوق خدمت وکړم او خپله وسه له هېچا ونه سپوم ، خدای پاک چې بې تعلیه ماته دافن راښوولې د ښه او په لاس کښې ښې خدای برکت ايښې د ښه د دې لپاره نه د ښه چې زه په چا سر پېښې وکړم او د خلکو له مجبوريت ښه استفاده وکړم .

ورو ورو د هډونو په تړلو او ځای په ځای کولو کښې داسې وارد شو چې د بنيادم ختلی هډونه او مات شوی

هډوکی به یې هم ځای پر ځای کول او تړل . په لنډ وخت کېنې یې د شکسته بندۍ شهرت تر لرې لرې خپور شو . حاجی تر دې وخته د زرگونو مکتو شوی پښو لاسونو علاج کړې ؤ او د ځينو علاج ته تر لرې لرې ځایونو پورې هم تللې وۀ خوله دې لارې یې یوه پیسه هم نه وۀ ترلاسه کړې ده ته دا کټه ښه نه ښکاریدله ، ویل به یې چې خدای ښوړه هستی راکړې ده زوال دې نه شی ترخوله مې تېره ده ، په شکسته بندۍ به لاشه د چا جیب ته گورم ، که وگورم د کار برکت مې ځی او ممکن بیا مې له لاسه څوک روغ نه شی .

حاجی په تمامه معنی یو د خیر سړی ؤ ، د خدای مخلوق ته به یې په ښه سترگه کتل او د هر بنیادم خدمت یې په ځان لازم باله . دېر ځله به چې لرې د چالاس یا پښه ماته شوې وه او حاجی ته به یې مراجعه وکړه ، حاجی به ویل : "ناروغ مه راوړئ چې په لاره کېنې په تکلیف نه شی ، زۀ روغ یم زۀ به درېره لار شم . " خبره یې په کټه کړ او له هغو سره به لار . کله به داسې هم پېښیدله چې په شپو شپو به یو دوی تنه مات گود د ده په کاله کېنې پراته وو چې به یې هم علاج کاوه هم به یې نور مصرف او خدمت د دوی په غاړه ؤ ؛ هغه هم بې مزده بې منته .

حاجی عمر اکثراً به دېرو بدبینو او عیب پلټونکو ته هم یو زړه سواندې او د خدای د لارې سړی ښکاریدو ، هرچا

به يي نوم په نېکۍ اخېست او هرچا يي په زړه کښې احترام درلوده. که څه هم حاجی ساده او بي علمه سړی ؤ خو ښو اخلاقو او ښې پېرزوينې يي حيثيت د درست قام قبيلې په نزد ډېر اوچت ساتلې ؤ ؛ حتی ډېرو به ورته دومره اخلاص درلود چې نورو مرضونو ته يي هم له ده څخه دم او دوعا غوښتل .

چې کله دولت د کمونستانو لاس ته ورغی او ورپسې ځای ځای د دوی پر ضد پاڅونونه پيل شول د نورو مشهورو مشرانو په لړ کښې حاجی عمر خوار هم په تېر عمر ونيول شو ؛ د نيونې لپاره هې هم کمونستان تر ضد انقلاب پوځ سند او مدرک نه پېژني ، دا کافي ده چې وایي ضد انقلابي روحیه لري . خو په ده برسېره په دې دا الزام هم لگيدلې ؤ چې د تېچي شويو اشرارو^(۱) معالجه يي کړې ده .

چې کله د تحقيق مېز ته ودرول شو نو د لومړني سوال په ځواب کښې ده وويل :

— دارښتيا ده چې په تېرو ورځو کښې ما د دوو درېوتو مات شوی پښې لاسونه ورته لې دی او د يو دوی تنو پرهارونه مې هم وگندلي دی .

پوښتونکی ورته وويل :

— تا څه مجبوريته درلود چې د اشرارو^(۱) معالجه دې کوله ؟!

ده په ډاډه زړه ورته وويل :

— ما درست عمر د مېرو وړو خدمت کړې ده ، چې په

حيوان به مې خوا بدبده خپل ځواکسب به مې پرېښود او يو
مزل لاره به د يوه حيوان د علاج لپاره تللم، اوس مې په تېر عمر
او سپينه بڼه څرنگه د انسان هغه هم د مسلمان ورور او خپل
هېد وړ خدمت نه وې کړې ؟ زه د خدای لپاره د خدای
د مخلوق خدمت په ځان فرض گڼم ، غاښ يې نه گورم چې
څوک دې ؟ د کوم ځای دې ؟ د څه خيال او عقيدې څاوند
دې ؟ او په څه ژوبل شوې دې ؟ هيسته دې پوه شه
نيت او عمل يې . . . .

د حاجي عمر اکا محاکمه دېره لنډه او مختصره پای ته ورسيد
خو فيصله يې اوږده شوه ، دا ځکه چې دېر تحقيق ته ضرورت
نه و ؛ ده پخپله په خپلو کړو اعتراف کړې و خو حکم ورباندې
صادرول ځکه گران شوی وو چې يو خو دېر خلقيان په دې
پوهيدل چې حاجي د سياست له څوکې هم نه دې تېر شوي
څه چې يې کړې دی د ښه زړه او انساني خواخوږۍ په لمسه
يې کړې دی . بله دا چې د دېر عمر سې دې هسې هم سې
يا کال ته پښې غزوي نومونې ورباندې ولې ځانونه نام بدی
کړو ؟ برسېره په دې دلايلو حاجي له دېرو خلقيانو سره هم
ښه کړې وو ؛ ممکن لږ دېر به يې د ده ښېگڼې هم سرگو ته
درېدلې وې . ځېنې خلقيان بيا په دې نظر وو چې تر درستو
د مخه بايد دا په ښو مشهور سپين بڼی له مخه لار شې ، چې
نور خلک يې جرمه يې علت د پېښ يښۍ لپاره وژنو چا پورې راپورې

چې د ده په مرگ به يې راپورې کړي؛ حال دا چې ده ته خو لا پوځ مدرک او سند هم لرو چې پخپله يې پخپلو جرمنونو اعتراف دے .

حاجي خومياشتې يې سرنوشته په جېل کېنې وساتل شو، په دومره وخت کېنې نه د ده په هکله قاطع فيصله وشوه نه دے په دې پوه شو چې څه به ورسره کېږي ؟ خو چې يوه شپه د کنډز محبس د لومړني ځل دپاره د مجاهدينو په ملت خلاص شو او په سلگونو چاڼواري ته تيار بنديان د تيارې ترپلو لاندې ووتل ، حاجي عمراکاي يې هم له جېله راويوست ، بنديانو هر يوه په يوه خوا پېنې وايستې خو حاجي خواب په توره شپه کېنې د زېږونې له امله درسته شپه د محبس په خوا کېنې تېره کړه ، چې سکرېيا دولتي مامورين په لوگ شوي محبس مسلط شول حاجي يې د جېل لويې دروازې ته ناست ولويد .
ويي پوښت : څوک يې او دلته څه کوي ؟ د ده په ساده ژبه ورته وويل :

— زه خومياشتې کېږي چې د مجاهدينو د علاج په تور نيول شوي يم ، بېګاه چې بنديخانه خلاصه شوه زه يې هم وايستم شپه مې دلته بهر تېره کړه ؛ په هغه توره شپه کېنې به په دې زهيري صورت چېرته تلم ؟ که کنهګار وم نو حکومت بيا هم راوستل شوي که نه وم د ورځې مې هم پرېښود لے شي .

حاجي د ولايت په امر ازاد شو خو بېګنۍ پخپله يې سربې له کاره اېستلې وو ، د کور شپه يې په کور شوه .

تڼا کي

ملاي ڏي د شا پٽي ورسولوي و ، د پښوي څه تڼا کي چاودلي او
څه په راختر وي ، ډېر په تکليف د لاري له ملگريو سره روان و ، خو
بي ورته ويل غاښونه وچيچه ، په ځوانانو هرڅه راځي ، پام کوه چې
ځان د همځوليو مسخره نه کړي ، خو پخو تڼا کو په قدم قدم کښي
ورته پچيوي درول چې ترې اوښتل څه ټوکه نه وه .

شاولي په نسبتاً شتمن کور کښي لوی شوي د مور يوليځين
زوی و ، ته يې مزلونه ليدلي وو ، نه يې پندې گرځولې وې ، پښي
يې پستې او د ملا پوست يې نازک و ؛ اوس که به يې سوليدلي ملا
سوږه کاوه که چاودليو تڼا کو ده تر وسه وسه په ځان نه راوړه چې
هسې نه ملگري وړپورې وځاندي او خپلې ځوانۍ ته يې سر تيت شي .
خدای خدای يې ويل چې د يارانو يې هم د هې ته زړه وشي ، خود ډي
فرست ومومي چې اقلا د پښو په تڼا کو پټ کوم د سال وپچيل شي
خو ياران يې داسې روان وو چې تابه ويل د فت بال مسابقي ته ځي .

دا د دوی څلورم پځم منزل و او ډېرې اوږدې لارې يې لا په مخ

کښې وې ؛ د شاولی سترگو ته به چې د پاته مزلونو ستونزې ودرېږي
 وارخطا غونډې به شو، نو ژر به یې زړه ته په دې تسلی ورکړه چې
 لومړنۍ مزلونه سخت وې، ورو ورو د سړې پوست او غوښه پخېږي، که نه
 دا نور هم زما غونډې له پستو غوښو جوړې شوی بیا د مان دې دوی
 ولې ستړیا او شکلیفونه نه حس کوي ؟

لمرد غره له سره د ښویندو په حال کښې ؤ، چې مخې ته یې وکتل
 د کوم کلی یا ابادۍ څه پته نه لگیده ؛ داسې ښکارېده چې اقله دوه
 درې ساعته نور هم باید لاړه وهی، خو کومې ابادۍ ته ورسېږي.
 د تناکو سوږه یې دم په دم ډېرېد او د پاتېدو وېره یې لحظه په لحظه
 ډېره حس کوله. چې کله د مابینام لمانځه ته متم شول، له لمانځه
 او دوعا وروسته یې هڅه وکړه چې څه شیبه ملګری په خبرو ونیسي
 او ټال یې کړي خونتېجه یې ورنه کړه، ځکه چې هغوی پناهې غاړو
 ته اچولې او سفر ته تیار وو، ځواب یې په ولاړه ورکړ ؛ د ښه هم
 مجبور شو، که کورگران وو د مړه ورنه ناکام ؤ، ورپسې پاڅېده
 چې پل یې واخېست تر پخوا یې هم د تناکو سوږه ډېر شوې و
 له بلې خوا یې کتل چې د ملګریو کامونه یې د مابینام په تیاره کښې نور
 هم ګړندی کیدل ؛ د هغوی هڅه وه چې یو آن د هغه د خطرونو
 له حوزې ووځي او یوه لحظه د هغه ځانونه کوم بسیا کلی ته ورسوي
 د دې په حال نه وو خبر چې د ښه له سیالانو مشرم نه و ښه هم
 له مزله تېر وه هم یې خطرونه منل. د تناکو ډېر سوی دې ته
 نژدې کړې ؤ چې د یارانو ریشخند هم ومنی او له تللو معافی

وغولرې ؛ د دۀ په زړۀ او ذهن كښې لا دا كښكشې نتيجې ته نه ورسيدلې چې حال وواي كۀ نه ؟ . . . چې ناڅاپه د زې شوې ، ملكري درست پوه شول چې روسانو كمين ورته نيولې دے . څرنگه چې د شپې په تيارۀ كښې د دېمن د قواو اندازه كول ناممكن كار و ، هر يوۀ يوې څنډې ته ځان ويوست ، يواځې شاوې د دزو په مخ كښې ايسار پاته شو ؛ دا ځكه چې هم نابنده و ، هم يې د پښو تنګي د پښو زوې وې چې دۀ ته يې د عادي سفر اجازه نه وركوله ؛ منډه به يې څۀ وهله ؟ . . . شاوې له مجبوريتۀ كونده وژ ماته كړه او په جوابي دزو يې لاس پورې كړ ؛ دۀ هسې هم ځان په مړو كښې شمېرلې و ، دا تمه يې شكېدلې وه چې په روغ صورت به دا اوږدۀ مزلونه وهی ، د كښېوتی ډار نه و ؛ دا يې هم په زړۀ نه هموارېدله چې ژوندۀ تسليم شى ، چې هر ډن به يې د ټوپك له خولې ووت د دۀ همت او استقامت ته به يې تكيه وركوله ، لمحۀ په لمحۀ يې واهمې له ذهن او زړۀ څخه پيښې ورتولولې . څۀ شيبه وروسته په داسې حال كښې چې شاوې په پورانه لكيدلې و د زې كرارې شوې ، دے نور هم ځك شو او په ځيرۀ ځيرۀ يې شاوخوا څارلۀ چې هسې نه روسانو په پټه خوله ورته راښودلې شى ، خو ژر له دې اړخه هم ډاډه شو د يوې څرخي الوتکې د الوتنې ثرغ يې په څلور پنځۀ سوه قدمه فاصله كښې واوږدۀ چې الوتکۀ له ځمكې هسكۀ شوه ، د څراغونو له رڼا يې پوه شو چې غليمانو يې نتيجې ميدان پرېښۀ دے . البته د روسانو په بېرته تګ خوشال شو خو دې خوشالۍ هم ژر لمن وروغښتله

خان ته ٻي پام شو ڇي ٻه لويه ٻي سراو پايه دبسته ڪنبي له خپلو ملڪريو
جلا پاته شوي دے! هغه هم ويشتلے او زخمی . ڇي ڪله ٻي پخيل
ورانه لاس واهه دومره قدر تسلي ٻي وشوه ڇي مرمی ٻه پسته
ڪنبي لگبدلي ده ، هڏوڪي ته ٻي خير دے . ڊيگري خه برخه
ٻي پري ڪره او پرهاري وڻاندي وتارو ڇي ڪوندي د ويڻي د ضايع
ڪبدني مخه وڻاندي ونيولے شي ، بيا ٻي پنڊ له ملا بنڪته ڪر
سري وڻاندي ولڪاو ، ستوني ستغ پرپوت ، ستوريو ته ٻي
ڪتل ڇي ددوي غوندي ٻه بکرانه فضا ڪنبي د ورك منزل ٻه لور
روان دي ؛ له خانه سوه ٻي وويل :

— خورم بختور دي !! نه ٻي پنڊي ٻه شادي ، نه ٻي ورته
ضرورت شته ، نه ٻي ملاوي لگيري ، نه ٻي تر تلو تناکي راڻي
او تر تولوي لا دا بنه ڇي هيڻوڪ ورته ٻه لاره ڪنبي جازونه
نه ڪنبنوي . . . .

بيا ٻي هغه لحظي ورپه زړه شوي ڇي ٻه داسي شيه ٻي له مور سوه وروستي خداي پاما
کوله ، مور ٻي خوله تسلي وکوله خود ٻي سرگي ٻي دڊرو پرپستانيو رازداري وي
ده لڊي ڇي مور به ٻي هڻه کوله ڇي له ده ٻي پتي تشي ڪري .
ممکن دي ته به دلارو مشڪلات ، د سفر ستونڻي اود جنگ
سختي نه وي معلومي ، صرف ٻه دي به ٻي ٻه له مو ڪنبي اويشي
دندولاري وي ڇي ڊپر وخت به له خپل نازولي زوي خه لري
پاتي شي ، نوڪه ٻي داصحنه لڊلي وے خه به ٻي کول ؟ يا ڪه
ڇا کوم وخت خبر ورکري ڇي شاوولي دڊمنانو له لاسه ٻه لويه

بېديا کښې له لورې تندی يواځې ساه ورکړه ، غوښې يې د لېوانو
تپوسانو په برخه شوې ، څه به کوی ؟ . . . دې تصور به اوچت
راکښېناو ؛ هڅه به يې کوله چې ځان ته د تسلي پامې پيدا کړي
خوپه دې توره درېله ، دې نابېلده لار او لگېدلې پښه به يې
څه تمه پيدا کېدله ؟

شاولی شپه په ډېرو تشويشونو سبا کړه ، مور يې دومره
ډېره ډېره تر سترگو سترگو کېده چې خپل مرگ او ژوند يې وپورې
هېر و ، د دې په ارزومند زړه به يې ډېره خوا شنه کېده
يقين يې وه چې په دې متروکې لارې په هفتو هفتو
هم څوک نه راپېښېږي او ملگريو به هم د دې په مړو کښې شپېرله
وي ؛ په يوه مړې پورې به شل دېرش تنه ځوانان ولې ځانونه د مرگ
کومۍ ته غورځوي ؟ که اوس بيا په رڼا کښې د دې نمن الوتکه ورته
کښې له يوه لښکر غلامو سره په روڼه ډگر څه کېدې شي ؟ او که نه
کښې له تندی يې هم مرگ حتی دے . . . .

سحر د لمر له راخټو سره په وهلي لاره څه سپاهۍ ښکاره شوه
چې ښه ورته ځير شو يوه ډله سړي يې وليدل چې د دې په لورې لارون
دی ، فکر يې وکړ چې بيا به چارته روسانو الوتکه کښېنولې وي ، ټپلک
ته يې کارقوس ورتېر کړ ، گوته په ماشه ورته کښېناست چې اټلایودو
خو تر ځانه دمخه کړی ، خو چې سړي رانژدې شول تلک يې غير منظم و
داسې ښکارېده چې پوځيان نه دی ، لږ نور هم ورته دقيق شو يقين
يې حاصل شو چې روسان نه دی ؛ د تلک انداز يې د اولسي خلکو وه .

چي ڇٽه نور هم رانڌڻي شول، ويي پيٽرندل، خپل ملڪري يي ووچي بيڪا
 ڊزو بيهڙه تصبولى وو؛ ڀه زړو يي داميد رهاخوره شوه، بيا يي
 مور سترگو ته ودرېدل ڇي له ڇا څخه دخپل مسافر زوى پوښتنه
 كوي؛ هغه ورته وائي:

— له شاولي بي غمه اوسه، هغه ڀه خير سنگر ته رسېدل
 دے.

ملڪري يي چي رانڌ شول شاولي يي وليده چي ژوند دے دے، ڀه
 منڊه ترې راوگرځيدل، هر يو ڀه غېره ڪنڀي ونيوه، بيا يي وپوښت
 شاولي ورته وويل:

— نور خير دے صرف ڀه يوه وړانه لکېدلے يم، هغه هم د
 خداي فضل دے ڀه پسته ڪنڀي لکېدلي ده.

کله چي سرگروپ ڀه عاجله توکھ زخم وړياشمان کړ او پښه
 يي وروټله، ملگريو ته يي وويل:

— اوس نوځنډ نه دے پکار، شاولي به ڀه يوه ځادر ڪنڀي
 پرېاسو او ڀه وارسره به يي دوه دوه تنه وړو چي ڀه خير
 نڙډي ڪلي ته ورسېرو.

د شاولي له ذهنه چي د بيا بان مرگي وېره د يارانو مرستي لږي
 کړي وه بيا يي مور تر سترگو شوه، چي پورڻي يي ڀه دواړو لاسونو
 ڀه غاړي پورې ٽينگ نيولي، ڀه ډکو سترگو اسان ته گوري
 خداي ته ڀه پته خوله زاري کوي او ڀه ورکولارو تله
 زوى ورته غواړي.

تصوراتو په مخه كړې و ، كله به يې د بيابان مرگۍ په
اند پېښو كېنې بېگنۍ روڼه تېره كړې شپه ورپه زړه شوه
كله به يې د مجهول سرنوشت په لوري وسوسو په لارو كېنې
اغزۍ شندل . چې كله كلي ته ورژدې شول ، سرگروپ وويل :
- شاوې ! پام كوه چې چورت خراب نه كړې ، دا د مې كلي
ته راورسيدو ، دلته به خو ورځې ارام وكړې ، كه څوك له جراحي
سره اشنا په گوتو راغې مرمۍ به دې هم له پښې وباسي ، چې كله
بيا د تللو شوې ځوبه .

شاوې په ځادر كېنې سر رااوچت كړ او وې ويل :
- زه جوړيم ، زما تشويش مه كوي اوزما لپاره تاسو خپل منزل
مه ځنډوي .

سرگروپ ورته وويل :

- چې مونږ درسو نه يو ، څوك به دې د مرمۍ چاره كوي ؟

شاوې يې اختياره ورته وويل :

- نه غواړم چې دا مرمۍ له پښې وباسي .

هغه وپوښت :

- ولې ؟

ده وويل :

- دا مرمۍ ډېره بختوره مرمۍ ده ، دې مرمۍ زه له بيابان مرگۍ

او عمرۍ خجالت څخه اېستل يم ؛ دا مرمۍ وه چې زما د پېښو

په تياكوي يې پرده وغورځوله . . . .

ورہ بنای پری

”پتی خان“ ہم یوہ ورخ د یوے دہلی مجاہدینو سرہ د ”میرانشاہ“
لہ لاری راورسیدو؛ کور یی د ”کچہ گری“ پہ کمپ کنبی وے۔ مو
خور او کشرے ورور یی یو کال پخوا تر دغہ حایہ رسولی او
دے بپرتہ لہ مجاہدینو سرہ تلے وے۔ دایو کال یی پتہ نہ لکیدہ
چی مردے، ژوندے دے، چپرتہ دے او خٹہ کوی؟...

د دہ پے راتک سرہ وارہ کمالہ تہ د خوشالی یوہ لنډہ خپہ
راورسیدہ؛ لنډہ خکھ چی پتی خان نور هغه پتی خان نہ چی
کور اور سنبال کپے شی او د خور او مور زرونه وساتی.

پتی خان نہ گود وے، نہ پوند وے، نہ یی کوم شکاره پرہر
پہ وجود باندی لیدل کیدہ؛ اما هوش او فکری پلہ بلہ وے۔ نہ یی
خورتہ پام وے نہ مورتہ، نہ یی پخپل کشری ورور مینہ کولہ نہ
یی د سبا غم درلود؛ پلہ پتہ خولہ به وت ننوت اوچی ناست
به وے هم فکر به یی پلہ بل عالم کنبی پبنکی خورے.

یوہ د خلورو پخومیا شتوما شومہ یی لہ خاکہ سرہ راورے

وہ چې دہ به "ښاپېرۍ" بلله ؛ ډېر وخت به يې له ښاپېرۍ سره اړاو
 چې ښاپېرۍ به وليده وو دے به ورته ناست و ، چې وينښه به وه
 دہ به په خوا پورې نيولې بهر ته به يې وايستله ؛ دهغې معصومانه
 خندا ته به يې ورو ورو ژړل . هېڅوک نه پوهيدل چې ښاپېرۍ
 څوک ده ، له کومه يې راوړه ده او دده ورسره څه خاصه
 علاقه ده . . . . .

د پټې خان په ښکلي ځوانۍ او ښه کرۍ ورځ څپولې سر
 او خبرنو جامو خاورې د وړولې ، چې هرچا به وليده خوا به يې
 ورته ښه کيده . دے پخوا داسې نه ؤ ، نه ښکارېده چې څه
 هکودې ورباندې شوې دى ؛ نه د خبرې کولې نه يې ملگرې
 په راز خبر وو .

ښاپېرۍ ښه روزل کيده ، هوا هم بده نه وه پرې لگيدلې
 د خور او مور يې هم ورو ورو مينه ورسره زياتيده ؛ مور
 ته به يې کله کله دا اندېښنه پيدا شوه چې ممکن پټې خان
 پټې په پټه واده کړې وي او له لېونۍ مينې دغه ښاپېرۍ
 ورپاته شوې وي .

اې په هغې نېستۍ او پردېسۍ کښې خپل ځوان زوى
 ته ډېر د مونه ، تاويزونه له يوه ځايه بله ځايه راوړل خو د
 پټې خان وضعه نه بدلېده .

هفتې په مياشتو بدلې شوې ، ژمې پسړلې ته او پسړلې
 اوړې ته ځاى پورېښود ، ښاپېرۍ د خاپوړيو شوه ؛ تر پټې ځاى

به د اېی او د پټې خان د خور او کشرې ورور په غېږ کښې خوشاله وه، ځکه چې هغوی به ورسره لوبې کولې او پټې خان به پټه خوله ورته ژړل .

په ماشومې ښاپېرۍ دا وېر کورگي روڼ شوي وه کله کله به د دې معصومانه حرکاتو د دوی د خندا ترغ د دوی تر تامبو بهر هم ووت ؛ د کاوندیانو یقین و چې ماشوم د پټې خان لور ده خو چې مور به یې څه شوې وی ... ؟

د ښاپېرۍ کړه وړه هم تر ډېره حده د پټې خان غوندې وو ؛ خصوصاً سترگې یې کټې مټ د پټې خان سترگې وې، منته په دې تفاوت چې د پټې خان په سترگو د حسرت دورې غوږې او ناامېدی ورڅخه طبیعي شوخی او ښکلا اخېستې وه او د ښاپېرۍ لېمو لا ژوند ته په سادگۍ خندل .

...

مازینگر چې لمر د "شمشاد" څوکې ته سر ټيټاوه د پټې خان دوی د تامبو سره جوخت تامبو ته د کور خاوند یو مېله راوست ؛ مېله ځوان او د وطن سره و ، داسې ښکارېده چې نوښت راغلی وی . په دې وخت کښې پټې خان د خپلې ځمکې سیوری ته بهر له ښاپېرۍ سره مشغول وه ؛ مېله له سلامه وروسته یو دوه ځلې ښاپېرۍ ته وکتل بیا یې لېوښتې پټې خان ته چې بیا یې ښاپېرۍ ته وکتل ویې ویل : ځوانه دا دې لور ده ؟ !
— پټې خان وویل : لور ... ؟ زما ... ؟ هو ... !

لکه لور چې مې وی .

— هغه وویل : څه نومېږی ؟

— ده وویل : نه پوهېږم ، ما ته خو ښاپېری ښکلی .

مېله ته شک وړپیدا شو ، بیا يې وپوښت : ولې نه پوهېږی ؟
په لاره کېنې خوبه دې نه وی موندلی ؟

— پټې خان وویل : په لاره کېنې ؟ هو ! . . . په لاره کېنې
نه نه ، په کور کېنې وه ، په ښک او لوک کور کېنې .

د مېله اشتباه نوره هم زیاته شوه ، بیا يې وپوښت :
نور اولاد هم لرې ، که دې دغه یوه لور ده ؟

— ده وویل : زه اولاد نه لرم ، واده مې لا نه دے کړې .

— هغه وویل : چې تا واده نه دے کړې ، دا د چا لور ده ؟

— ده وویل : دا ښاپېری ده ، د ارم ښاپېری ، د ښاپېریو

لور ، د واورینو غرونو د سرو او رڼو چینو د غاړو ښاپېری . . .
په دې وخت کېنې کوربه مېله ته وویل : رحیم خانه راځه !!

ځای ورته جوړ شو .

”رحیم خان“ زړه يې زړه روان شل ، په ټک ټک کېنې يې شا شاته

کتل ، پام يې د ښاپېری په لورې وه ، پښه يې د څېمې په سراندو

کېنې بنده شوه او پر مخ وپروت ، کوربه تر منځ ونيوه ، چې راپورته

يې کړ او جامې يې له خاورو وروځنلې ، ورته وې وویل : ژوبل خو

نه شوي ؟

— رحیم خان په نیولی ژغ ورته وویل : نه ! خیریت دے ، تشکر .

چي د خېي خواته په غوړيدلي توشك كينېناستل ، كوپه ورو
غوندي ورته وويل : له لېوني سره دې څه خواله وو ؟

— رحيم خان ورته وويل : رښتيا دې لېوني واده كړې دے ؟

— هغه وويل : مونږ خويي د واده څه نه دی اوريدلى .

— رحيم خان بيا وپوښت : نو دا لوري يې ؟

— هغه وويل : يو كال جهاد ته تللى و ، كور يې زمونږ په خوا

كښې و ، نه يې د واده خبره وه نه د كورنې ، خوچي كال پس
راځي الانجلي يې په غاړه راوړلې وه .

— رحيم خان وويل : تاسو ته څه وايي چي دا مې له كومه

راوړې ؟

— هغه وويل : مونږ ته هېڅ هم نه وايي ، مجذوب غوندي

سړې دے ، اكثر نجلۍ ته گوري او ورته ژاړي ؛ نه پوهېږو
چي كيسه څه ده ؟ . . .

— رحيم خان وويل : له ماسو خويي څه څه خبرې وكړې

كه ورو ورو وژغول شى ښايي په كيسه يې پوه شو .

— كوپه ورته وويل : د لېونيو به هغه كيسه څه وي ؟ پيچي

ترې ټولول پكار دي ، كه څه هم دے يو يې ازاره لېونې دے .

د رحيم خان ستوني ته غږې ودرېده ، په ډېر تكليف يې په

نيولي ټيغ وويل : زهيا ماشومه "حليه" كټ مټ لكه دغه د لېوني

"ښاپېرۍ" دغسې وه او ده هم واده نه دے كړې ، څه ووايم ؟ . .

كوپه ته هم سوډا وروليده ، پاڅېد ، لېونې يې راوست

ښاپېرۍ په گېلم يوه خوا بله خوا خاپوړې کولې ، کله به يوه ته ورغله کله بل ته . حلیم خان ورته په حسرت کتل لود خپلې حلیمې مينه يې پرې ما توله . لېونې پخپلواندېښنوکښې ډوب تلل وه ؛ خه شيبه وروسته رحيم خان وپوښت : خوانه اچېرې دې جهاد کاوه ؟

— پټې خان وويل : په کندن ، چاردره او قلعه زل کښې .
— هغه وويل : ښاپېرۍ هم هلته درسه وه ؟
— پټې خان وويل : ښاپېرۍ پخپل کاله کښې وه ؛ له خپلې مور ، نيا او نورو سره .

— هغه وويل : نو اوس يې مور ، نيا او نور سکې چپوته دي ؟

— پټې خان وويل : ممکن د جنت په باغونو کښې به لکه سپين پتنگان گل په گل گرځي او د ښايست په سمندر کښې به لاجې ....
— هغه وويل : ولې ؛ مگر هغه مړه شوي دي ؟

— ده وويل : هو ؛ هغه درست وژل شوي وو .

— هغه وويل : په لوگر کښې نه وو وژل شوي ؟

— ده وويل : د لوگر د ولايت په يوه ښکلی کلی کښې د لويې

لارې خواته .

د رحيم خان نوره هم په غوږونو کښې ازامکله شوه ، د يوه

ملت سکوت نه وروسته يې وويل :

— ستاکور په لوگر کښې وه ؟

— ده وويل : زه له كندزه راتلام ، قسمت وړپېښ كړم .

— رحيم خان وويل : داسې ښكاري چې زمونږ په وړان شوي كور
راپېښ شوي يې او يقين لرم چې ستا ښاپېرۍ هغه زما يې مور
شوې حليمه ده .

پټي خان لكه له خوبه چې راپېښ شى ، يوه خوا بله خوا يې
وكتله او يې اختياره يې وويل :

— ته د هغه كلى يې ؟

— رحيم خان وويل : هو ! زه د هغه كلى يم كوم چې
روسانو قتل عام كړ او دا زما لور ده چې اتفاقاً ژوندۍ پاته
شوې ده . مونږ چې د پېښې په سبا ورغلو او مړى مونږ خول
د ماشومې حليمې پته نه وه ؛ نه پوهيدم چې روسانو به وړې
وى كه لېوانو ؟ . . .

د پټي خان له زړه او ذهن نه په سترگې رپ كېښې ډېرې
تورې پردې لرې شوې ، سترگې يې وځليدې او په ډېرې خوشاله
سره يې خپلې مور ته ورنارې كړې :

— ادي وا دي !! راشه وگوره د ښاپېرۍ پلار راغلي دى !!

اوس به هې خوبه ښاپېرۍ د بېكسى احساس نه كوى .

— مور يې د زوى په اواز په منډه ورغله ، خوشاله شوه چې
زوى يې له څومياشتو وروسته روغ لیده ؛ ښاپېرۍ په منډه
ورغله د ابې په غږ كېښې كېښاسته .

پټي خان په خبرو راغلى و ، ويل يې :

- ادي ! کيسه داسې وه چې زه له څو تنه مجاهدينو سره راتلم ، چې کله لوگر ته راورسیدو مازيگر مهال وه ، درې څلور الوتکې رابښکاره شوې ، مونږ له لارې يوې بلې ډډې ته شو څرخي الوتکو په مونږ د ډزو باران راپريښود ، زه په يوه وچه وياله کښې وغځېدم ، نور ملگري شل په شله شول ؛ چې کله الوتکې لارې ، نهونږ دوه درې تنه شهيدان شوي ، يو دوه زخميان وو ؛ کلي لري او وخت لنډ و ، شهيدانو ته مو يوه کنده پرې کړه او خاورو ته مو وسپارل ، زخميان مو د نسبتاً نژدې کلي په لوري واخېستل ، چې څه لار لارو ماښام تياره شو ، په تياره کښې بيا راباندې ډزې وشوې ، نه پوهېږ څوک به وو او څه به يې غوښتل ؟؟ له مجبوريته بيا سره خواره شو ؛ چې ډزې کړايدې زه له يارانو بېل شوم وم نه پوهيدم چې دوی په کومه سم شوي وو او زه په کومه روان وم ؟؟ د دښمن له وېرې د بيا گرځيدې او په دوی پسې دلته امکان نه و ، پخپله مخه لازم ؛ يو وخت ښايي يوولس دولس بجې به د شپې وې چې زه په يوه کلي ودرېدلم شوم چې وروسيډم ځېنې کورونه سوي او ځېنې وران شوي وو ، داسې ښکارېده چې پېښه هم بس په دغه ورځ شوې وه . يوه خونه راته روغله ښکاره شوه چې ورننوتم او د لاس بټۍ مې ولکوله په سترگو مې تياره شوه ، يوه خوا بله خوا مړې پراته وو ، واهمې واخېستم چې ترې راوتم د ماشوم ټپل مې واوريده ، بېرته وروگرځيدلم .

چې کتل مې د شهیدې مور خواته نجلۍ ژړل ، بله چاره نه وه
مړې مې په خدای وسپارل ، نجلۍ مې راواخېستله او راووتم
نه پوهیدم چې دا نجلۍ څه نومیږي ؟ د چا لور ده ؟ بل به هم
څوک لري که نه ؟ ...

په ډېر تکلیف مې یوې جلې ابادۍ ته راوړسوله ، له هغې
ورځې راپه دې خوا یې ښاپېرۍ بولم ؛ ښه شو چې ته راغلې
اوس به مې هدونه سپک شی او جهاد ته به خلاص یم ، ترڅو
ښاپېرۍ یو الهی امانت و چې پالنه یې ما په ځان فرض کتله . له
بلې خوا چې دې ته به مې کتل د دې په بېکۍ او مجهولې آیندې
به سوځیدم ، نه پوهیدم څه وایم چې دا د چا لور ده ؟
له کومه مې راوړې ده ؟ ممکن ډېر ته د یوې غیر مشروعې
مېنې نتیجه ښکاره شوې وی چې طبعاً دا تور په آینده کښې
د دې په روحیاتو بده اغېزه کوی . ما به فکر کاوه چې ترخپله
وسه به یې ورساتو او ممکن چې وس مې پر شی څه لیک لوست
هم ورباندې وکړم ، لېکن دا به څرنگه ثابتوم چې دا د یوې
شریفې اما مطلوبې کورنۍ لور ده چې مور ، نیا ، نیکه او نور
یې درست د خدای په لاره کښې شهیدان شوي دي ؛ زه د
ښاپېرۍ معصومانه نگاه او بې الیشۍ خندا لېوښت کړې وم
په مایې هرڅه هېرول . . . .

رحیم خان وزه وویل :

— تاته دې خدای پاک اجر ونه درکړي ، له ماسره خو

فعلاً له شکرې او دوعا پرته بله هېڅ معاوضه نشته ، کور دې
په لوی خدای ودان ، اوس دې خوښه چې نجلی راکوې که یې
ستونې ، له تاسو هېڅ دعوه نه لرم .

پټي خان وويل :

— په هر حال چې ته خوښ یې زمونږ درسه سلا ده ، که
دې لور درسه پوځي البته خو وخته به مو اندېښنه وي ، یادې
به مو ، که یې پرېږدې په ساتنه یې نه ستومانه کېږو .
درحیم خان کوربه وويل :

— رحیم خان ! که ښه کوې نجلی مه بچکایه کوه ، اصلی مو
اوښا د روسانو ناروايي ترې واخېستل له فرعي خور او مو
نه یې ته مه بېلوه ؛ علاوه ته یو سړی یې چېرته به یې درسه
گرځوي ؟ ...

رحیم خان ومنله او نجلی یې ورپرېښودله !

ايرچونست

شاوولي چي په ښه بده پوهېدله وه دا يې منلي وو چې ټول په
 رايچ ڪاڼي ڪېږي او د قدرت په خړه سپاره د احترام وړدي.
 پخواني آمران ګه ښه خلك وركه بد نوري يې يادول ده ته يې
 لزومه غونډې ګار وه ، دا يې د مؤرخ وظيفه ګڼله ، د ډېرو
 ساده نه وه چې زېږون ګه ويليو تور وپيسو ته لکه لرغون پوه
 تر مروجو پيسو په درنه سترګه وګوري ؛ د ډېرو د وخت زوي
 وه او د وخت په رحم و کرم پورې يې خپلې هيلې غوټه کولې....
 شاوولي لږ ډېر لوسته هم وه ، همېشه به يې د وخت د
 زور وړو هر راز اعمال ښه توجيه کول ، ده ته د کلي خان
 او ملک تر هر چا هوښيار او د خير خلك ښکارېدل ځکه به
 مدام د دوی په کوټه ولاړ وه ، که څه هم د ده لويو
 دربارينو ته لاره نه وه . چې کله به ښار ته تلله وه او په ځېنو
 د فزونو کښې به يې ګار بند وه ، د وېرو مامورينو لويول او
 غټول يې هم ضروري امر باله . د زور او قدرت بوتانو ته سرکوز

(ورو ورو د ده غريزه وگرځيده) دومره د اقتدار د خاوندانو
معتقد شو چې د ناليدليو غټانو په تعريف به هم نه مريده
(البته د ژونديو) . دا يې استدلال وه چې **كله** په نامه لري
يو خوي تر نورو ښه لري او خدای پاك چې چاته استعداد
نه وي وركوي واك هم نه وركوي . . . .

شاوې ډېر ډارن وه او ممكن دغه قدرت پرستي به يې
هم د ډار زېږنده وه . ده ته دغه له ډار ناشي او د كهترۍ له
احساسه راپيدا شوې احتياط او بې موجه غوره مالي د هوشيارۍ
او درايټ نتيجه ښكارېده ، د ده خوله به د هغه چا په صفتونو
ساتې شوې چې هغه تر موږه هم په دې نه خبرېده چې د
شاوې غوندې يو كلك ملاتړ او معتقد هم لري .

كله چې د خلقيانو اله گوله كاميا به شوه او ډېر بې تجربې
او بې تعليمه زلمي يې د قدرت په لويو كرسيو كښېنول شاوې خور
هم بې له دې چې عواقب يې وسنجوي خپل مزمن مرض د هغوی
مداحۍ او ملاتړ ته مجبور كړي ، د هغوی هر نامعقوليت
او هر ظلم او جنايت ته به يې منطقي استدلال پيدا كاوه
ناخواسته يې په اتني وركو شوي وه او د هر مارش په سر
كښې به يې په شعارونو غاړې ولويدې ، كه څه هم د ډېر
عقيدتاً ملحد او كمونست نه و خو د عادت له مخې يې د
دوعا ويل او كول غوره گڼل او په تېرو د بطلان كړنې
ايستلې .

اپرچونیزم بد مرض دے خدای پاك دې څوك پرې نه
 مبتلا كوی ، په دې رنځ مبتلا مجبور وی چې هېښه به ځان
 د حالاتو سره عیاروی ، ویل ، كول او منل به وقتاً فوقتاً بدلای
 او د حالاتو پښ به یې هره ورځ ذهناً له سره ټكوی ، تر پرونه
 په كلي كښې د خان صاحب ، ملك صاحب او ملا صاحب معتقد
 او اخلاصمند شاولی یې ښه یې بده د هغوی د ښمن شو داڅكه
 چې نور د وخت حاكمانو د هغوی له دوستۍ لاس اخیستې و
 بلكې درجه يك غلیان یې گڼل .

څو شاولی د وخت په حاكم ځان پېژانده خلقی ضد
 روحیې عمومی قیام پیل كړې او د "الله اكبر" په نأرو یې
 د دۀ د زړه برجونه ونړول نور یې په كلي كښې د شپې تېرول
 ځان ته له خطر ځای نه كېله ښار ته یې ولېښل ، د عمومی
 پاڅون له امله د ښارونو امنیت هم د دوی لپاره ورځ په
 ورځ له مخه په تلو و ، مجبور شو چې "كابل" ته ولاړ شي
 او څو وخته په ناپېژندویه محیط كښې د ښرايطو څارنه
 وكړی .

په كابل كښې هم خپل خصلت ارام ته نه پرېښوده چې
 د روسانو یې شمېره ټېنكونه به یې ولېدل په دې به باوری شو
 چې دا پولادی كلاگانې قابل تسخیر نه دی ، د "خلق" د گوند
 تعریفونه به یې كول او د روسانو راتگ به یې وې كار باله .
 په دې پسې به دۀ سى نه گرځاوه چې مخاطب مې څوك

دے؟ پڙندوی دے ڪه ناپڙندوی؟ ڀه هغه به ٻه لڳڻي
ڪه بدھ؟...

دے ڇڏ مرض مجبور ڪڍه وٺ، د سازش ڪاري او اڀر چونسٽي
مڻن مرض. خوچي بيا به خبر شو چي مجاهدينو فلائي حاي
ڪنبي غليم ته دومره تلفات وراڻولي دي او فلائي حاي
پي ازاد ڪڍه دے، يا مثلاً ڀه رڳو رڳو وڃ نن ڀه ڪابل ڪنبي
دنه ڀه ميرويس ميدان ڪنبي يو دوه تنه ”پرچميان“ ترور
شوي دي، يا پي له مڪوريانو خوك ژوندي بڻولي... دده
د تبليغاتو اڀر به هم بدل شوه و او د مجاهدينو د
مڙي او شجاعت ڪيسي به پي تشريح ڪولي.

شاوولي ڀه درست عمر ڪنبي دومره نه وٺ متدد شوه
ڀه يوه وخت ڪنبي پي دوه متضاد قدرتونه پڇڻ ماحول
ڪنبي نه وليدي. ژوندون سڀ له ڊيرو عجيبو واقعاتو
سره مخامخ ڪوي، دے هم اوس له داسي بيوي سختي
معضلي سره مخامخ شوه وٺ، نه پوهبد چي ڪوم اڀر ونيسي
او د ڪوم قدرت مداح شي؟ لنه بيره پي پرڀنودله داسي
چي د خپڊليو برڀتونو سرونه پي تري راوتلي وو؛ يعني بيره
پي له مجاهدينو سره دڌه همناوي ڀه خيال او برڀتونه دخليقا
ڀه تقليد. يو وخت پي ضرورت پڻي شو چي ”جلال اباد“ ته
ولڙ شي، هغه هم داسي وختونه وي چي ڀه لاره به اڪثر
د مجاهدينو ڪنٽرول وٺ. چي موٽر لڙڻه له ”يڪه توت“ ورتي

شو د یوه شمېر مسلحو کسانو له خوا ودرول شو، مسلح
 کسان په ملی جامو پټ وو، شاوې ومنله چې مجاهدین
 دی. کله چې مسلح کسان موټر ته راوختل او مسافirin یې
 وخیل، شاوې د خپل طبیعت په لمسه ورته وویل: بې غه اوسئ
 په موټر کښې یو بې لارې شوی هم نشته، درست مومنان
 دی. یوه تن وپوښت: ته په څه فکر کښې یې؟ ده ورته
 وویل: زه الحمد لله مسلمان یم، خدای مې دې نه خلقي
 کوی. مسلحو کسانو څو لغتې وواهه او چې له موټره یې
 د راکوزولو په نېټ شول نورو مسافرو ورته وویل: سکه
 سپه ده له هاره یې درته وویل، که نه ته په جنگونو کار لری
 نه له چا سره رابطه، ده د باغیانو گومان درباندي وکړ.
 پرچمیانو له وهلو وروسته په توبه پرېښود. چې موټر
 د غرونو لمنې ته ورسید، بیا د یوې ډلې مسلحو افرادو له خوا
 ودرول شو؛ دے داخل پخپل زعم هوښیار شوی و، ورته
 یې وویل: درست مسافirin د خلقي نظام ملاتړ دی، په موټر
 کښې څوک اشرار نشته، بې غه اوسئ!... مسلحو زلمیانو
 هم څو سوکه وواهه او له موټره یې کوز کړ، بیا نور ترمنځ
 شول او د ده د لومړني ځل کیسه یې ورته وکړه؛ مجاهدینو
 هم توبه پرې وایستله او خوشې یې کړ. چې بېرته موټر ته
 راوخت ملگریو ورته وویل: په تا څه بلا شوې ده چې ځان
 په لوی لاس مرگ ته ورکوي؟ ده ورته وویل: زه څه خبر وم

چې دا څوك دى ؟ ما خو اوږدلى وو چې خلكيان او پرچميان
 په څرپيدليو برېتونو او مجاهدين په څينو او ږيرو پيژندل
 كېږي دا خو د واړه ځايه يو وړ وو ، سپه نه پوهېږي چې
 څه وايي ؟ يوه هوښيار سپي ورته وويل : هغه څه وايه چې
 عقل او وجدان يې دريمه مني ، كه داسې زړه نه لري شېخ فريد
 پته خوله دې بهترى ده ؛ له بې ځايه چاپلوي او اېرچونستۍ
 څه نه جوړېږي .

په درېم ځاى كېنې چې موټر ودرول شو شاوولى خلاف-
 معمول پته خوله و ، داسې پته خوله چې حتى د پوښتونكيو
 پوښتنې ته يې هم ځواب نه وركاوه . د درېم ځل لپاره يې وهل
 وخوړل او بيا هم نورو دگونگي په نامه ترې خلاص كړ . نه
 پوهېږم چې شاوولى به ګونګه روژه تركه نيولې وي ؟!

د تاريخ كنده

بابه خيرو ساده سړې و ، د زمانې په پېچمونه پوهېده
سپين مامدين بنيادم و ، نوم به يې خيرالدين يا خيرالله و
خوله خواتي په "خيرو" مشهور شوې و چې په سراوږه
كښې يې سپينو وېشتو په تورو برې وموند د چم گاونډي
خوانانو به "بابه خيرو" باله .

بابه يې علمه لوى شوې او خواتي يې د چركانو ، زرگانو
او كركانو په ساتلو او جنگولو تېره كړې وه ، يونيم دك
چپام به هم د ښه خواتي له خصوصياتو ورته ښكارېده
په سپينه ږيره يې تړيو اگانو له كشرانو سره جوړه وه
او د مشرانو په ټول كښې يې خاى نه درلود ، ډېر به
خوښ و چې مازيگر مهال د خپل مست زرك قفس په لاس كښي
نيولې او پارک ته كوږ ووب روان وى .

خوانان هم له ده سره خوښ وو ، يو يې ډېرې خاطرې
لرلې بل يې په سپين ږيريو كښې يو د خوان زړه خاوند او

د ځوانۍ د بېباکيو ملاتړ بډا ليد چې د دوی چارو ته يې په سپکه سترګه نه کتل ، بلکې يو ګام به لا تر دوی مخ ته روان ؤ .
 د بابه خيرو زامن هم د ده غوندې يې تعليمه او بې تربيه لوی شوی وو ، چې کله د خلقيانو حکومت شو او پخوانی اعتبارات له مخه لاړل ، درانه سپک او سپک درانه شول ، د بابه خيرو زامنو هم پخپلو برېتونو لاس وواهه او د ځان وړاندې کولو په لټه کښې شول . څرګه چې د "خلق" حزب غېر همېشه دا شان زلميانو ته خلاصه وه ، دوی يې هم بې ښه بې بده په سازمان کښې ومنل ، بابه خيرو هم د زامنو په سياسي منډو په تېر عمر د ځوانۍ احساس کاوه او ويل به يې چې خدای پاک د "زليخا" ځوانۍ راپه برخه کړه او د خلق د حکومت جوړيدو بېرته څوارلس کلن ځوان کړم ، څه شول هغه په ځان غاوره مشران چې زه به يې د زرکانو کرکانو په ساتنه هم ترتيبم او دوی ته هرڅه روا وو ؟ . . .

د بابه زامنو په سازمان کښې ځېنې نوی توری زده کړی وو چې د بابه خيرو به ورباندې ډېره ساه سمه وه او هسکه غړي به يې وږه .

يوه ورځ بابه خيرو ولايتی کمېټې ته تللی ؤ ، هلته يې له سادګۍ د ځېنو بنديانو پوښتنه کړې وه چې څه شول ؟ هغوی ورته ویلي وو چې د تاريخ کندی ته ولويدل . بابه ته چې د تاريخ کنده نه وه معلومه په مطلب نه ؤ پوه شوې خوپه ځان

يې نه راوړه، چې کاله ته راغی، ماښام يې له خپله زويه پوښتنه وکړه، هغه ورته وويل: يعنې ووژل شول.

بابه داسې وپتېيله چې په خپله ژبه د تاريخ کندنې ته لويدل د وژلو په ځای استعمالېږي؛ دا جمله يې هم ښه زده کړه، چې څوک به له هرې خوا وژل شوؤ د ده به ويل د تاريخ کندنې ته وغورځيده.

بابه خپرو هڅه کوله چې انقلابي ژبه زده کړي او د يوه کامل عياره خلقی په څېر وپېژندل شي؛ چې کله به يې زړه د چا له زړه سره جوړه کړ، ده به ويل: وگورئ! زما زړه په انقلابي روحيه جنگېږي، اجتماع نه مني، د ښمن ته مترقي ديکې ورکوي؛ چې زړه به يې مقابل لوري ته ښه ديکه ورکړه، يې اختياره به يې د هور" نار له خوږې ووتله او وبه يې ويل: د تاريخ کندنې ته يې کړه!

بابه خپرو په نورڅه نه و خبر، دومره پوهيدو چې د خلق حکومت د خوارانو غريبانو پاچاهۍ ده، نور څوک چاته نه شي ويل چې داسې مه کوه او هغسې نه ښايي . . . .

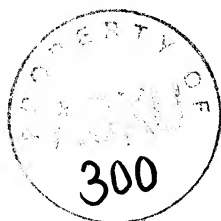
د ده ساده زړه دا نه منله چې د پرديو نوکران او د دين او وطن عليمان په گندي ناست دی او هرڅه د بل په لمس او د نور په گټه بدلول غواړي؛ که نه دومره لا د ټيټ ذهن خاوند او بې ايمان ښکارد نه و چې په سپينه بريږه به يې د غلامۍ زندۍ غاړې ته اچوله او پخپلو معتقداتو به يې د بطلان کرښه رايستله.

بابه خپرو ته د بيا ځوانيدو احساس تر دېره پاتې نه شو يوه وړخ يې زوی د نورو ملېشه گانو په راس کښې جنگ ته ولېږل

شو، په جنگ کښې ولگيد او په لرې درو کښې يې غوښې وپړيو
 ټپوسانو په برخه شوې؛ چې کله مات شوه لښکر بېرته راستون
 شو، د بابه خيرو زوی د نورو ډېرو په اصطلاح سر ټپيوسو
 د تل لپاره هلته پاتې شوه و. د کلی کوڅې خلک چې خبر
 شول، بابه خيرو ته له مجبوريته د لاس پورته کولو په نېت
 راغونډ شول. يوه سپين بېړۍ له دوعا وروسته وپوښت :
 - زوی دې چېرته ووژل شو ؟

- ده وويل : انقلابي ځوان ته څوک داسې نه وايي چې چېرته
 ووژل شو؟! داسې وايه چې د تاريخ کومې کڼدې ته پرېوت ؟
 - هغه بيا وپوښت : آيا مړې يې د راوړل نه و، که څرنگه؟
 ده ورته وويل :

- دومره خبر شوم چې د تاريخ کڼدې ته لوېدلې ده، نور نه
 يم خبر چې د ده د تاريخ کڼده به په کومو خوړونو کښې وي ؟

SERA GHALEY

(RED. CARPET)

Collection of
Short Stories

Mohammad Seddiq
Pasarley

دوفادخپرونوسلسله